

EDUSKUNNAN VASTAUS 237/2006 vp

Hallituksen esitys merimieseläkelainsäädännön, laiksi merimieseläkelain voimaannuttamisesta ja laiksi työntekijän eläkelain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä merimieseläkelainsäädännön, laiksi merimieseläkelain voimaannuttamisesta ja laiksi työntekijän eläkelain muuttamisesta (HE 251/2006 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 49/2006 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Merimieseläkelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Lain tarkoitus

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään merenkulkijan oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osa-aikaeläkkeeseen, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä merenkulkijan edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen ja haudausavustukseen.

Työnantaja on velvollinen järjestämään merenkulkijalle tämän lain mukaisen eläketurvan sekä kustantamaan sen yhdessä merenkulkijan ja valtion kanssa siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämän lain mukaisen työeläkevakuutustoiminnan harjoittaminen kuuluu Merimieseläkekassalle, jonka kotipaikka on Helsinki.

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *työntekijällä* merimieslain (423/1978) mukaisessa työsuhteessa olevaa merenkulkijaa;
- 2) *työsuhteella* merimieslain 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta tai sitä vastaavaa työsuhdetta ulkomaisessa aluksessa;
- 3) *päällystöllä* kansi- ja konepäällystä sekä *miehistöllä* kansi- ja konemiehistöä, taloushenkilökuntaa ja muuta laivahenkilökuntaa,
- 4) *eläkekassalla* 1 §:n 3 momentissa mainittua Merimieseläkekassaa;
- 5) *työeläkkeellä* 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista eläkettä;

6) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa, sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa tai koulutusrahaa, julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista ansiotukea, aikuiskoulutuksesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettua kuntoutusrahaa, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain (608/1948), liikennevakuutuslain (279/1959) tai sotilastapaturmavakuutuslain (1211/1990) mukaista päivärahaa;

7) *ansaitulla eläkkeellä* tämän lain alaisten työansioiden, 6 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta eläkettä;

8) *ensisijaisella etuudella* 97 ja 98 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti ja vähennetään tämän lain mukaisesta etuudesta;

9) *EY:n sosiaaliturva-asetuksella* neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä;

10) *EU- ja ETA-maalla* maita, joissa sovelletaan EY:n sosiaaliturva-asetusta;

11) *sosiaaliturvasopimuksella* Suomea sitovaa kansainvälistä, sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta;

12) *teoreettisella eläkkeellä* laskennallista eläkettä, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maan työskentelyaika luetetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi.

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

1) vanhuuseläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä;

2) osa-aikaeläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 16 §:n mukaisesti;

3) työkyvyttömyyden alkamista 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla; tai

4) edunjäntäjän kuolemaa.

3 §

Työeläkelait

Työeläkelakeja ovat yksityisten ja julkisten alojen työeläkelait. Yksityisten alojen työeläkelakeja ovat tämän lain lisäksi:

1) työntekijän eläkelaki (395/2006);

2) yrittäjän eläkelaki (/2006); ja

3) maatalousyrittäjän eläkelaki (/2006).

Julkisten alojen työeläkelakeja ovat:

1) kunnallinen eläkelaki (549/2003) ja kunnallisen eläkelain voimaannanolaki (550/2003);

2) valtion eläkelaki (/2006) ja laki valtion eläkelain voimaannanosta (/2006);

3) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (298/1966) ja evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelaki (258/1970);

4) ortodoksisesta kirkkokunnasta annettuun lakiin (521/1969) perustuvat eläkesäännökset;

5) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:ään perustuvat eläkesäännökset;

6) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö; ja

7) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 4/1997).

2 luku

Lain soveltamisala

4 §

Lain soveltamisalaan kuuluva työntekijä

Tätä lakia sovelletaan työntekijään, joka tekee merimieslaissa tarkoitettua työtä:

- 1) ulkomaanliikenteeseen käytettävässä suomalaisessa kauppa-aluksessa;
- 2) merellä ansiotarkoituksessa toimivassa suomalaisessa pelastus- tai kalastusaluksessa;
- 3) muunlaisessa suomalaisessa jäänmurtajaluksessa kuin satamajäänmurtajassa;
- 4) ulkomaanliikenteeseen käytettävässä suomalaisessa kauppa-aluksessa, joka on pääasias-
sa ilman miehistöä vuokrattu ulkomaiselle laivanvarustajalle edellyttäen, että työntekijä on työsuhteessa laivan omistajaan tai tämän käyttämään työnantajaan; ja

5) työnantajan määräyksestä merenkulun piiriin kuuluvaa työtä väliaikaisesti muualla kuin 1—4 kohdassa tarkoitetuissa aluksissa.

Tätä lakia sovelletaan myös työntekijään, joka tekee merimieslaissa tarkoitettua työtä vastaavaa työtä:

1) ulkomaanliikenteeseen käytettävässä ulkomaisessa kauppa-aluksessa, jonka suomalainen laivanvarustaja on vuokrannut pääasiassa ilman miehistöä edellyttäen, että työntekijä on työsuhteessa laivanvarustajaan tai sen käyttämään muuhun työnantajaan;

2) ulkomaanliikenteeseen käytettävässä ulkomaisessa kauppa-aluksessa, kun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

3) ulkomaanliikenteeseen käytettävässä ulkomaisessa kauppa-aluksessa edellyttäen, että hän on lähetettynä työntekijänä työsuhteessa suomalaisen työnantajaan; ja

4) suomalaisen yhtiön ulkomaisen tytäryhtiön omistamassa ulkomaisessa ulkomaanliikenteeseen käytettävässä aluksessa edellyttäen, että työntekijä on Suomen kansalainen tai Suomessa

asuva ja että suomalainen emoyhtiö on antanut eläkekassalle sitoumuksen tai sen hyväksymän vakuuden eläkevakuutusmaksun suorittamisesta; eläkekassan hallitus voi hakemuksesta hyväksyä tämän lain piiriin samoilla edellytyksillä myös muun ulkomaisen yhtiön palveluksessa olevan edellä tarkoitetun työntekijän edellyttäen, että suomalaisilla yhtiöillä on ehdoton määräämisvalta sanotussa yhtiössä.

5 §

Lain soveltamisalan rajaukset

Tämä laki ei koske työsuhdetta:

- 1) ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 18 vuotta;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta; tai
- 3) joka on tarkoitettu kestämään vuotta lyhyemmän ajan ja jossa työntekijä toimii muusikkona, näyttelijänä, tanssijana tai muuna esiintyvänä taiteilijana.

Tämä laki ei koske työntekijää:

1) johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;

2) joka on työssä ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/1991) mukaisessa kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa, jollei hän ole Suomen kansalainen tai vakituisesti Suomessa asuva eikä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella muuta seuraa; tai

3) joka on työssä kalastusaluksessa, jonka toiminta-alue ei ulotu Itämeren ulkopuolelle.

6 §

Johtavassa asemassa oleva henkilö

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön toimihenkilö tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa oleva henkilö, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, paitsi jos:

1) johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön toimihenkilö omistaa joko yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa enemmän kuin puolet yhtiön osakepääomasta;

2) 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden omistamien osakkeiden äänimäärä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai

3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa olevalla henkilöllä on katsottava olevan yhteisössä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräamisvalta.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista, ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

7 §

Ratkaisu lain soveltamisesta

Eläkekassan hallitus ratkaisee epäselvissä soveltamistilanteissa asianosaisia kuultuaan valituskelpoisella päätöksellä, sovelletaanko tätä lakia tiettyyn työntekijään tai tietyssä aluksessa palveleviin työntekijöihin.

II OSA

**ELÄKKEITÄ JA KUNTOUTUSTA SEKÄ
NIIDEN TOIMEENPANOJA KOSKEVAT
SÄÄNNÖKSET**

3 luku

Eläke- ja kuntoutusetuudet

Vanhuuseläke

8 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijällä on kuitenkin oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä, päällystöön kuuluva aikaisintaan 60 vuotta ja miehistöön kuuluva aikaisintaan 55 vuotta täytettyään siten, että jokaista kuukautta kohden, jolla 9 §:ssä säädettyllä tavalla laskettu palveluaika ylittää 324 kuukautta, eläkeikä alenee 63 vuoden iästä yhdellä kuukaudella. Lisäksi edellytetään, että työntekijän työsuhde jatkuu, kunnes hän saavuttaa sanotulla tavalla lasketun alennetun eläkeiän ja että hän on ollut kolmen vuoden aikana ennen eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen päättymistä tämän lain mukaisessa työsuhteessa vähintään 18 kuukauden ajan.

Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna enintään yhdellä vuodella lasketuna 63 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta 2 momentin mukaisesta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta.

Vanhuuseläkkeen ja varhennetun vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle.

Työntekijällä on oikeus jäädä lykätylle vanhuuseläkkeelle 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden jälkeen.

9 §

Alennettua eläkeikää laskettaessa huomioon otettava aika

Edellä 8 §:n 2 momentissa säädettyä alennettua eläkeikää laskettaessa otetaan huomioon seuraavat päivät:

- 1) päivät, joilta palkkaa on maksettu työn perusteella;
- 2) päivät, joilta on maksettu sairausajan palkkaa;
- 3) vuosilomapäivät;
- 4) päivät, joilta työsuhteen päättyessä on maksettu vuosiloman korvausta;
- 5) vastikelomapäivät tai muut vastaavat vuorottelujärjestelmään sisältyvät palkalliset vapaapäivät;
- 6) päivät, joilta työsuhteen päättyessä on maksettu vastikkeen korvausta tai muun vastaavan vuorottelujärjestelmään sisältyvän palkallisen vapaapäivän korvausta; ja
- 7) osa-ajaeläkkeellä tai osa-työkyvyttömyyseläkkeellä olevan työntekijän osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvät palkattomat vapaapäivät.

Alennettua eläkeikää laskettaessa huomioon otettavat päivät muunnetaan kuukausiksi siten kuin 224 §:ssä säädetään.

10 §

Työttömän oikeus vanhuuseläkkeeseen alennettussa eläkeiässä

Työntekijällä, jonka työsuhde on päättynyt ennen 8 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän täyttämistä aluksen myymisen, liikenteestä poistamisen tai työvoiman supistamisen vuoksi taikka siitä syystä, että työntekijä on irtisanonut työsopimuksensa tai purkanut sen merimieslain 46 tai 49 §:ssä säädetyllä perusteella, on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle työsuhteen päättymiseen mennessä ansaitsemassaan 8 §:n 2 momentissa säädettyssä alennetussa eläkeiässä ja hänelle myönnettävä vanhuuseläke määräytyy 66—70 §:n mukaisesti. Edellytyksenä on lisäksi, että työntekijä täyttää 8 §:n 2 momentissa

säädetyn alennetun eläkeiän viiden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä ja että hänellä on tältä ajalta oikeus saada työttömyysturvalain mukaista päivärahaa tai työmarkkinatukea taikka merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain (/2006) 22 §:ssä tarkoitettua työttömyyseläkettä. Työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen tai eläkkeen maksamisen keskeytyminen jätetään kuitenkin huomioon ottamatta, jos keskeytyminen ei ole jatkunut yhdenjaksoisena 60 päivää pitempää aikaa.

Jos työntekijä on ottanut vastaan työvoimaviranomaisen tarjoaman työttömyysturvalain 2 luvun 12 §:ssä tarkoitetun työn, josta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen, taikka, jos hän on siirtynyt työhön 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun ulkomaiseen alukseen, hänen oikeuteensa saada vanhuuseläkettä alennettussa eläkeiässä noudatetaan, mitä 1 momentissa säädetään. Tällöin edellytetään lisäksi, että työntekijä on työvoimaviranomaisen välityksellä jatkuvasti hakenut 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua työtä.

11 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta tai 8 §:n 2 momentin mukaisesti 63 vuotta alemmasta eläkeiästä, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Vanhuuseläkettä varhennettaessa eläkettä vähennetään pysyvästi 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä varhennetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alkua (*varhennusvähennys*). Jos työntekijän palveluajan perusteella laskettu alennettu eläkeikä on alempi kuin 63 vuotta, varhennusvähennys lasketaan jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä varhennetaan ennen alennetun eläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alkua. Varhennusvähennys lasketaan eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin lisäpäiväoikeuden perusteella saanut työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

Vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään myöhemmäksi 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta (*lykkäyskorotus*). Lykkäyskorotus lasetaan 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

12 §

*Julkisten alojen alemman eläkeiän vaikutus
eräissä tilanteissa*

Jos työntekijä jää kunnallisen eläkelain tai valtion eläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle ennen 62 vuoden ikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle kunnallisen eläkelain tai valtion eläkelain mukaisessa eläkeiässä edellyttäen, että viimeisen kunnallisen eläkelain tai valtion eläkelain mukaisen työ- tai virkasuhteen pätevyysvaatimuksena on ollut tämän lain mukaisen meripalvelun edellyttävä tutkinto tai tietty määrä tämän lain mukaisesta meripalvelusta. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutus-maattisesti vastaamaan työntekijän eläkkeelle-siirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke alkaa hakemuksesta sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja on lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä ei kuitenkaan myönnetä ilman

pätevää syytä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa 68 vuotta täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi säädetään 52 §:ssä.

14 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää 63 vuotta. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä lukien ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

Osa-aikaeläke

15 §

Osa-aikaeläkkeeseen liittyviä käsitteitä

Osa-aikaeläkeoikeutta ratkaistaessa tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *ansiotyöllä* työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työskentelyä; ja
- 2) *kokoaikatyöllä* 1 kohdassa tarkoitettua ansiotyötä, jossa työntekijän työaika on asianomaisella alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajan pituinen; jos työntekijä on samanaikaisesti useammassa ansiotyössä, hänen työskentelyään pidetään kokoaikaisena, jos hänen yhteenlaskettu työaikansa on vähintään 35 tuntia viikossa.

Jäljempänä 16, 17, 20, 21 ja 24 §:ssä mainitulla *osa-aikatyöllä* tarkoitetaan työeläkelakien perusteella vakuutettavaa työtä, jota työntekijä tekee osa-aikaeläkkeellä ollessaan. Tällaiseen osa-aikatyöhön rinnastetaan osa-aikatyö, joka tehdään EU- tai ETA-maassa.

Jäljempänä 16 §:n 4 momentin 1 kohdassa ja 17 §:ssä tarkoitetulla *vakiintuneella ansiolla* tarkoitetaan sitä 82 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiota, jonka perusteella työntekijän työkyvyttömyyseläke laskettaisiin, jos työntekijä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

1) hän on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 18 kuukauden aikana ollut kokoaikaisessa ansiotyössä vähintään 12 kuukautta;

2) hänellä on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien alaisia ansioita vähintään lukua 60 vastaava määrä; mainittu lukumäärä saadaan jakamalla kunkin kalenterivuoden ansiot 41,89 euron 25-kertaisella määrällä, pyöristämällä näin saatu osamäärä alaspäin lähimpään kokonaislukuun, joka voi olla enintään 12, ja laskemalla eri vuosien osamäärät yhteen;

3) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa eläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta; ja

4) hänellä ei ole tämän lain mukaisen työsuhteen päättymisen jälkeen julkisten alojen työeläkelakien mukaisen kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun työskentelyyn rinnastetaan työskentely EU- tai ETA-maassa.

Jos työntekijä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun 18 kuukauden aikana saanut sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa, tätä 18 kuukauden aikaa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Osa-aikaeläkkeen edellyttämä osa-aikatyöskentely täyttyy, jos:

1) työntekijän ansiotulo on vähentynyt niin, että hänen osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat 35—70 prosenttia työntekijän vakiintuneesta ansiosta ja työajassa on tapahtunut vastaava muutos; ja

2) työntekijä ei ole yhtäjaksoisesti työstä poissa kuutta viikkoa pidempää aikaa; tähän poissaoloaikaan ei lueta vuosilomaa, vastikelo-maa, osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvää palkatonta vapaata eikä aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Jos työntekijän ansiotulojen vähentyminen poikkeaa työajan lyhentymisestä sen vuoksi, että kokoaikaisen ansiotyön ansiotuloon on sisällynyt palkkaukseen kuuluvaa ylityökorvausta, sunnuntai-, yötyö- tai vuorolisää tai muuta sellaista erityistä lisää tai korvausta, jota ei sisälly osa-aikatyöstä saatavaan ansiotuloon, tällainen lisä tai korvaus jätetään huomioon ottamatta 4 momentin 1 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymistä arvioitaessa.

17 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia työeläkelakien alaisuuteen kuuluneen vakiintuneen ansion ja työeläkelakien alaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Jos työntekijä on ennen osa-aikatyötä ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työeläkelakien mukaisessa ansiotyössä, osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia näiden töiden vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön ansion erotuksesta. Tällaisesta osa-aikaeläkkeestä tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden lakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 75 prosenttia työntekijälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista, työeläkelakien mukaisista eläkkeistä ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain perusteella karttuneesta etuudesta. Jos eläkkeestä on vähennettävä ensisijainen etuus, osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä lasketaan näin vähennetystä eläkkeestä. Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä tarkistetaan, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu.

Edellä 3 momentissa mainittuun eläkkeeseen rinnastetaan eläke, joka työntekijälle on karttunut EU- tai ETA-maassa tai Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa.

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain mukaan ja 3 momentissa mainittu 75 prosentin enimmäismäärä vähentää osa-aikaeläkkeen määrää, vähennys tehdään näiden lakien kesken vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

18 §

Osa-aikaeläkkeen alkaminen

Osa-aikaeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien, jona työntekijä täyttää 16 §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan osa-aikaeläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Osa-aikaeläkettä ei kuitenkaan myönnetä takautuvasti.

19 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle:

- 1) työaikajärjestelyjensä muutoksista;
- 2) muista kuin työehtosopimusten mukaisista palkan tarkistuksista;
- 3) työsuhteen tai yrittäjätoiminnan päättymisestä tai uuden alkamisesta;
- 4) muutoksista yrittäjätoiminnassa;
- 5) uuden työeläkkeen tai vastaavan EU- tai ETA-maasta myönnetyn etuuden alkamisesta;
- 6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta, vaskitelmasta tai osa-aikaisen työsuhteen vuoroteltujärjestelmään sisältyvästä palkattomasta vapaasta taikka sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, sairausajan palkkaa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta enintään 12 kuukauden ajalta; ja
- 7) ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta.

20 §

Osa-aikaeläkkeen tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

- 1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä; tai
- 2) osa-aikaeläkkeen saaja saa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen sellaisen työeläkelain mukaan, jonka perusteella hänellä ei aiemmin ole ollut oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien tai, jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, tästä päivästä lukien.

Kun osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, vakiintuneena ansiotulona pidetään ansiotuloa,

joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä.

21 §

Osa-aikaeläkkeen keskeyttäminen

Jos työntekijän osa-aikatyön ansio tai työstä poissaoloaika muuttuu tilapäisesti siten, etteivät osa-aikatyölle 16 §:n 4 momentissa säädetyt edellytykset täyty, keskeytetään osa-aikaeläkkeen maksaminen eläkkeensaajan ilmoituksesta tai eläkekassan aloitteesta. Maksaminen keskeytetään seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen edellyttäen, että syy eläkkeen keskeyttämiselle on edelleen olemassa. Maksettu osa-aikaeläke peritään takaisin 123 §:ssä säädetyllä tavalla ajalta, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät ole täyttyneet.

Keskeytettyä osa-aikaeläkettä ryhdytään eläkkeensaajan ilmoituksesta maksamaan uudelleen siitä lukien, kun osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Jos keskeytetyn osa-aikaeläkkeen uudelleen maksamista ei ole pyydetty kuuden kuukauden kuluessa osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä, eläke lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta lukien.

22 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä ei enää täytä 16 §:n 4 momentissa mainittuja eläkkeen saamisen edellytyksiä, jollei 21 §:stä muuta johdu. Jos osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset lakkaavat kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, osa-aikaeläke lakkauteaan kuitenkin tästä päivästä lukien. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

Jos työntekijän osa-aikaeläke on lakkautettu, työntekijällä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläke, kun hän täyttää sen saamisen edellytykset.

Jos osa-aikaeläke on ollut lakkautettuna enintään kuusi kuukautta, lakkautetun osa-aikaeläk-

keen jälkeistä uutta osa-aikaeläkettä määrättäessä käytetään vakiintuneena ansiona aikaisemman osa-aikaeläkkeen perusteena ollutta vakiintunutta ansiota.

23 §

Työkyvyttömyyseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen

Jos osa-aikaeläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke samalle ajalle, jolta hänelle on jo maksettu osa-aikaeläkettä, osa-aikaeläke otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen osasuorituksena.

24 §

Osa-aikaeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Jos työntekijä jatkaa osa-aikatyön tekemistä 68 vuotta täytettyään, osa-aikaeläke muutetaan 68 vuoden iässä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Kun työntekijä lopettaa osa-aikatyön, vanhuuseläke lasketaan työntekijän hakemuksesta uudelleen.

Työeläkekuntoutus

25 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhan, että hän tulee työkyvyttömäksi 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

2) hänellä on työskentelystä saatuja ansioita siten, että hänen 82 §:ssä tarkoitettujen tulevan ajan ansionsa ovat vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän ikä,

ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, vakiintuminen työelämään sekä se, johtaako haettu ammatillinen kuntoutus todennäköisesti työntekijän terveydentilalle sopivassa työssä jatkamiseen tai työhön palaamiseen. Lisäksi tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon, lykkääkö ammatillinen kuntoutus työntekijän eläkkeelle jäämistä.

Työkyvyttömyyden uhkalla tarkoitetaan tilannetta, jossa on todennäköistä, että työntekijälle lähivuosina ilman ammatillista kuntoutusta tulisi myönnettäväksi täysi tai osatyökyvyttömyyseläke, vaikka hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen toteutuksen mahdollisuudet otetaan huomioon.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tulevan ajan ansiot määräytyvät samoin kuin silloin, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille. Ansioita määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevia tuloja tai 82 §:n 4 momentissa tarkoitettuja tuloja.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisen työntekijän kuntoutukseen, joka on 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla työkyvytön. Tällöin tulevan ajan ansiot määräytyvät samoin kuin hänen työkyvyttömyyseläkkeesään.

26 §

Ammatillisen kuntoutuksen sisältö ja kuntoutussuunnitelma

Ammatillisella kuntoutuksella tarkoitetaan työkokeilua, työhön valmennusta, työhön tai ammattiin johtavaa koulutusta ja tukea elinkeinotoiminnan aloittamiseen tai jatkamiseen. Työntekijälle voidaan korvata ammatillisesta kuntoutuksesta aiheutuvat välttämättömät ja tarpeelliset kustannukset.

Ennen ammatillisen kuntoutuksen käynnistämistä työntekijällä on oltava suunnitelma ammatillisesta kuntoutuksesta (*kuntoutussuunnitelma*), jonka laatimista eläkekassa voi tukea.

27 §

Ennakkopäätös oikeudesta työeläkekuntoutukseen

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttyvätkö työeläkekuntoutuksen saamisen edellytykset. Ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos työntekijä toimittaa eläkekassalle kuntoutussuunnitelman yhdeksän kuukauden kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi.

28 §

Kuntoutusraha

Työntekijällä on oikeus kuntoutusrahaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on kokonaan tai osittain estynyt tekemästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen vuoksi.

Kuntoutusraha on yhtä suuri kuin niiden työeläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille.

Jos työntekijä on jäänyt sairauslomalle työsuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa, kuntoutusraha on kuitenkin yhtä suuri kuin niiden työeläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi sairausloman alkaessa.

29 §

Osakuntoutusraha

Jos työntekijä ansaitsee ammatillisen kuntoutuksen aikana enemmän kuin puolet vakiintuneesta ansiosta, kuntoutusrahan määrä on puolet 28 §:n mukaisesta kuntoutusrahasta.

30 §

*Työkyvyttömyyseläkkeensaajan kuntoutus-
korotus*

Jos työntekijä saa 35 §:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä, hänellä ei ole oikeutta 28 §:n mukaiseen kuntoutusrahaan. Työkyvyttömyyseläkkeen saajalle maksetaan ammatillisen kuntoutuksen kestoajalta työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi kuntoutuskorotus. Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa ammatillisen kuntoutuksen ajalta täytenä eläkkeenä ja siten korotettuna kuin 1 momentissa säädetään.

31 §

Kuntoutusavustus

Työntekijälle voidaan myöntää kuntoutusrahaa työkyvyttömyyseläkkeen suuruisena harkinnanvaraisena kuntoutusavustuksena kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Harkinnanvarainen kuntoutusavustus voidaan myöntää myös 26 §:n 2 momentissa tarkoitettun kuntoutussuunnitelman laatimista varten.

Kuntoutusavustusta maksetaan enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden erikseen laskettuna kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Kuntoutusavustusta voidaan kuitenkin maksaa pidemmältäkin ajalta, jos se on kuntoutuksen turvaamiseksi perusteltua.

32 §

Kuntoutusrahan tai työkyvyttömyyseläkkeensaajan kuntoutuskorotuksen lakkauttaminen

Kuntoutusraha tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle maksettava kuntoutuskorotus voidaan

lakkauttaa, jos sen saaja kieltäytyy ammatillisesta kuntoutuksesta tai keskeyttää tällaisen kuntoutuksen ilman pätevää syytä.

Työntekijällä ei ole oikeutta ilman pätevää syytä työkyvyttömyyseläkkeeseen ennen kuin hänen oikeutensa työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen kuntoutusrahaan on päättynyt.

33 §

Eläkekassan ilmoitusvelvollisuus

Eläkekassan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle ammatillisesta kuntoutuksesta sekä kuntoutusrahaa ja -korotusta koskevasta päätöksestään.

34 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä entisin perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisen etuuksien vähentämisestä, maksamisesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 69 eikä 75 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi. Kuntoutusraha-ajan aikaisesta työskentelystä karttuu uutta eläkettä siten kuin 77 §:ssä säädetään.

Työkyvyttömyyseläke

35 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänen työkykynsä arvioidaan olevan heikentynyt sairauden, vian tai vamman vuoksi vähintään kahdella viidesosalla yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan. Työkyvyttömyyseläke myönnetään täytenä eläkkeenä, jos työntekijän työkyky on heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Jos työkyky vaihtelee, otetaan huomioon työntekijän vuotuinen ansio.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, arvioitaessa 60 vuotta täyttäneen työntekijän oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta.

36 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Ennen kuin eläkekassa tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

37 §

Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen työeläkelakien mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle tämän lain alaisen työskentelyn päätyttyä on myönnetty myöhempään virka- tai työsuhteeseen perustuva työkyvyttömyyseläke:

1) valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella;

2) kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella;

3) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 1 §:n edellä 1 kohdassa mainittuja säännöksiä vastaavien säännösten perusteella; tai

4) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n edellä 1 kohdassa mainittuja säännöksiä vastaavien säännösten perusteella.

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen myös silloin, kun hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa ja hänelle tämän lain alaisen työskentelyn päätyttyä on myönnetty myöhempään virka- tai työsuhteeseen perustuva työkyvyttömyyseläke palvelusuhteen kestäessä alkaneen työkyvyttömyyden perusteella:

1) valtion eläkelain 35 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan;

2) kunnallisen eläkelain 24 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan;

3) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 1 §:n edellä 1 kohdassa mainittuja säännöksiä vastaavien säännösten mukaan; tai

4) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n edellä 1 kohdassa mainittuja säännöksiä vastaavien säännösten mukaan.

38 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on eläketapahtumavuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitun eläkkeen ja 67 tai 73 §:n mukaisen tulevan ajan eläkeosan yhteismäärä. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

39 §

Ennakkopäätös oikeudesta osatyökyvyttömyyseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 35 §:n 1 momentissa mainitut osatyökyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Eläkekassa antaa ennakkopäätöksen siinä tapauksessa, kun se olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos työntekijä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajan sa sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi.

40 §

Eläkekassan asiantuntijalääkäri

Yhden tai useamman laillistetun lääkärin on osallistuttava työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun eläkekassassa. Eläkekassan lääkäri voi merkitä kannanottonsa asiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 §:ssä säädettyjä lääkintälaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia.

41 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa aikaisintaan sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettuna päivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukau-

den ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa sairauspäivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; tai

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva sairauspäivarahahakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa sairauspäivärahaa.

Jos työntekijällä on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta, se otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen alkamisai-kaa määrättäessä samalla tavalla kuin sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain mukaiseen enimmäissuoritusaikaan saakka.

42 §

Osatyökyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Osatyökyvyttömyyseläke alkaa eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta.

43 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen takautuvasta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä ei makseta ilman pätevää syytä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kuudelta kuukaudelta.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti osatyökyvyttömyyseläkkeenä tai täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä 41 §:n 2 momentin perusteella ja samalta ajalta on maksettu sairaus-

vakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa, työkyvyttömyyseläkettä maksetaan tältä ajalta päivärahan määrän ylittävä osa.

44 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kesto aika

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi.

Jos työntekijän työkyky on heikentynyt määrällä aikaisesti ainakin vuoden ajan, hänellä on oikeus saada kuntoutustukea työkykynsä palauttamiseksi niin pitkältä ajalta kuin hänen arvioidaan olevan työkyvytön tässä laissa tarkoitetulla tavalla.

Kuntoutustukea myönnettäessä eläkekassan on varmistettava, että työntekijälle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle työntekijälle myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi.

45 §

Työkyvyttömyyseläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle työkykynsä palautumisesta, ansiotyön aloittamisesta tai lisäämisestä ja kuntoutuksen keskeyttämisestä.

46 §

Selvitys työkyvyttömyyden jatkumisesta

Jos eläkekassalla on perusteltua syytä olettaa, että eläkkeensaajan työkyky on palautunut, eläkkeensaaja on velvollinen käymään eläkekassan määräyksestä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämistä varten tutkittavana eläkekassan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkekassan osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Eläkekassan on tällöin korvattava tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

47 §

Työkyvyttömyyseläkeoikeuden tarkistaminen

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu, hänen oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeeseen tarkistetaan hänen hakemuksestaan tai eläkekassan aloitteesta.

Työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän työansioissa tapahtuneet muutokset. Työntekijällä ei ole oikeutta täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin hänen työansionsa ovat enemmän kuin 40 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta, eikä osatyökyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin hänen työansionsa ovat enemmän kuin 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta, ellei ansiorajan ylitys ole tilapäistä.

48 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrän muuttaminen

Jos täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan työntekijän työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada osatyökyvyttömyyseläkettä ja muutoksen voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden, täysi työkyvyttömyyseläke muutetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Jos osatyökyvyttömyyseläkettä saavan työntekijän työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada täyttä työkyvyttömyyseläkettä, ja muutoksen voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden, osatyökyvyttömyyseläke muutetaan täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa siten kuin 41 §:ssä säädetään. Osatyökyvyttömyyseläkettä maksetaan täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen saakka.

49 §

Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen

Jos työkyvyttömyyseläkkeensaajan työkyky palautuu siinä määrin, ettei hän enää täytä eläk-

keen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta.

50 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja:

1) on ansiotyössä ja tästä työstä saadut ansiot ovat tilapäisesti yli 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta;

2) ei suostu eläkekassan 46 §:n mukaan määräämään tutkimukseen, ei kuitenkaan, jos kieltäytymiseen on hyväksyttävä syy;

3) ei toimita 46 §:ssä tarkoitetun tutkimuksen tuloksia eläkekassalle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa; tai

4) kieltäytyy eläkekassan järjestämästä kuntoutuksesta tai koulutuksesta ilman pätevää syytä.

51 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen

Eläke voidaan lakkauttaa tai tarkistaa tai sen maksaminen voidaan keskeyttää enintään vuoden ajalta takautuvasti. Tämä vuoden aika lasetaan eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkekassan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen on ollut keskeytettyä, eläke kuitenkin tarkistetaan tai lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta lukien.

52 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella ansaittuun eläkkeeseen. Eläke myönnetään hakemuksesta, aikaisintaan kuitenkin 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Edellytyksenä on tällöin, ettei työntekijä ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasetaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jos:

1) työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta.

53 §

Tiedottaminen ja ohjaus kuntoutukseen

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkekassan on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi eläkekassan on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

Perhe-eläke

54 §

Perhe-eläke ja perhe-eläkkeen saajat

Edunjättäjä on työntekijä, jolle on karttunut eläkettä tämän lain mukaan ja jonka kuoleman jälkeen maksetaan perhe-eläkettä edunsaajille siten kuin jäljempänä säädetään.

Edunsaaja on henkilö, jolla on oikeus saada perhe-eläkettä edunjättäjän kuoleman jälkeen. Edunsaajia ovat jäljempänä säädetyin edellytyksin leski, edunjättäjän sekä lesken lapset ja edunjättäjän entinen puoliso.

Perhe-eläke maksetaan leskeneläkkeenä ja lapseneläkkeenä.

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

55 §

Lesken eläkeoikeus

Leskellä on oikeus leskeneläkkeeseen, jos hän on solminut avioliiton edunjättäjän kanssa ennen kuin tämä oli täyttänyt 65 vuotta ja hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa.

Leskeneläkkeeseen on oikeus myös sellaisella leskellä, jonka avioliitto on solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjättäjä 65 vuotta ja avioliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta, jos:

1) leski on edunjättäjän kuollessa täyttänyt 50 vuotta; tai

2) leski sai edunjättäjän kuollessa työeläkelain tai kansaneläkelain (347/1956) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, joka oli jatkunut vähintään kolmen vuoden ajan.

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen 1 momentin nojalla, jos lapsi on annettu ottolapseksi perheen ulkopuolelle ennen edunjättäjän kuolemaa, eikä sellaisen edunjättäjän lapsen perusteella, jonka leski on ottanut ottolapsekseen edunjättäjän kuoltua.

Jos leskellä on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada työeläkelain mukaista perhe-

eläkettä, hänellä ei ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

56 §

Lapsen eläkeoikeus

Lapseneläkkeeseen on oikeus edunjättäjän kuollessa alle 18-vuotiaalla:

1) edunjättäjän lapsella; ja

2) lesken lapsella, joka asui edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa.

Lapseneläke myönnetään ensisijaisesti oman vanhemman jälkeen. Lapseneläkkeeseen ei ole oikeutta useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti. Jos kahden edunjättäjän jälkeen lapseneläkettä saavalle lapselle myönnetään myöhemmin lapseneläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jälkeen ensiksi myönnetty lapseneläke lakkaa siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä lapseneläke alkaa.

57 §

Entisen puolison eläkeoikeus

Edunjättäjän entisellä puolisoilla on oikeus leskeneläkkeeseen, jos edunjättäjä oli kuollessaan tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen tai tuomion taikka sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella velvollinen määräjain maksamaan hänelle elatusapua. Entisestä puolisoista ja hänen oikeudestaan leskeneläkkeeseen on voimassa, mitä leskestä ja lesken oikeudesta leskeneläkkeeseen säädetään.

58 §

Perhe-eläkkeen alkaminen ja takautuva maksaminen

Perhe-eläkettä maksetaan edunjättäjän kuolemaa seuraavan kuukauden alusta. Edunjättäjän kuoleman jälkeen syntyneelle lapselle perhe-eläkettä maksetaan lapsen syntymää seuraavan kuukauden alusta.

Perhe-eläkettä ei makseta takautuvasti ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneen kuuden kuukauden ajalta.

59 §

Ilmoitusvelvollisuus

Leskeneläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle solmimastaan avioliitosta.

Jos lapseneläkettä saava lapsi annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjäntäjän leskelle tai lesken uudelle puolisolle, lapsen ottovanhemmat ovat velvolliset ilmoittamaan ottolapseksi ottamisesta eläkekassalle.

60 §

Perhe-eläkkeen lakkaaminen

Leskeneläke lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta.

Lapseneläke lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai hänet annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjäntäjän leskelle tai tämän uudelle puolisolle.

61 §

Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi

Jos edunjäntäjän kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi.

Kun perhe-eläke myönnetään määräajaksi 1 momentin mukaisesti, edunjäntäjän työeläke lakkautetaan perhe-eläkkeen alkamispäivästä.

62 §

Leskeneläkkeen maksaminen kertasuorituksena

Kun leskeneläke lakkautetaan 60 §:n mukaisesti, leskelle maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut.

Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä tai, jos eläkekassa toimii 108 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena, sen maksamaa eläkkeiden yhteismäärää kuukaudessa.

63 §

Hautausavustus

Alle 67-vuotiaana kuolleen edunjäntäjän leskelle myönnetään hautausavustus edellyttäen, että edunjäntäjä sai kuollessaan 66—70 §:n mukaisesti määräytyvää vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä tai hänellä olisi kuollessaan ollut oikeus tällaiseen eläkkeeseen.

Hautausavustuksen suuruus määräytyy alla olevan taulukon mukaisesti:

Edunjäntäjän ikä kuollessa	Hautausavustuksen määrä
— 50 vuotta	10 190 euroa
51—55 vuotta	7 643 euroa
56—60 vuotta	5 096 euroa
61—66 vuotta	2 548 euroa

Jos 1 momentissa tarkoitettu edunjäntäjä ei ollut kuollessaan avioliitossa, hautausavustus myönnetään edunjäntäjän kuolinpesälle edellyttäen, että kuolinpesän osakkaana on edunjäntäjälle suoraan etenevässä polvessa sukua oleva henkilö, edunjäntäjän ottolapsi tai vanhempi.

4 luku

Eläkkeen määräytyminen*Eläkkeen karttuminen*

64 §

Eläkkeen karttumisen perusteet

Eläkettä karttuu:

1) 78 §:n mukaisista työansioista, jotka työntekijä on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä

seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 80 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta; ja

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen ajalta.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 67 tai 73 §:ssä säädetään.

65 §

Oikeus erityisiin karttumisprosentteihin

Eläkettä karttuu siten kuin 66—70 §:ssä säädetään edellyttäen, että:

1) työntekijä jää vanhuuseläkkeelle tämän lain alaisesta työsuhteesta;

2) työntekijällä on oikeus 10 §:n mukaisesti jättää vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä; tai

3) työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jota koskevan eläkehakemuksen eläkekassa on 108 §:n perusteella toimivaltainen käsittelemään ja työntekijän tämän lain mukaiset työansiot eläketapahtumakuukauden ja sitä edeltäneen kolmenkymmenenkuuden kalenterikuukauden aikana ovat yhteensä vähintään 16 800 euroa.

66 §

Eläkkeen karttuminen työansioista erityisin karttumisprosenttein

Eläkettä karttuu 78 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*):

1) 1,6 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta;

2) 2,0 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta; ja

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta,

sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 68 vuotta.

Kun 1 momentissa mainittu karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, eläkkeen karttuminen määräytyy keskimääräisen karttumisprosentin mukaan muista kuin vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen ansaituista ansioista. Keskimääräinen karttumisprosentti lasketaan ottamalla 1 momentissa mainitut karttumisprosentit huomioon niiden kalenterivuoteen sisältyvien kalenterikuukausien lukumäärän suhteessa, joihin karttumisprosentit kohdistuvat.

Jos työntekijä työskentelee muussa EU- tai ETA-maassa kuin Suomessa 53 vuotta täytettyään, teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

67 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta erityisin karttumisprosenttein

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta (*tuleva aika*). Eläkekassan ollessa 108 §:n perusteella toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, tuleva aika lasketaan kuitenkin sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä olisi saavuttanut 8 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän ollessaan yhdenjaksoisesti tämän lain alaisessa työsuhteessa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta mainitun eläkeiän saavuttamiseen saakka, jos näin laskettu eläkeikä on 63 vuotta alempi. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 82 §:ssä tarkoitettusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,6 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskauden loppuun; ja

2) 1,4 prosenttia vuodessa siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskauden lopun väliseltä ajalta.

68 §

Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä erityisin karttumisprosenttein

Eläkettä karttuu 1,6 prosenttia niistä eläkkeen perusteena olevista vuosiansioista, jotka eläkkeensaaja ansaitsee työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen, vanhuuseläkkeen tai niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana.

69 §

Eläkkeen karttuminen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta erityisin karttumisprosenttein

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättäneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,6 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskauden loppuun; ja

2) 1,4 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskauden lopun välinen aika.

Jos työntekijä sai tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi muun työeläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, päättäneen työkyvyttömyyseläkkeen tämän lain mukainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijän saamien työkyvyttömyyseläkkeiden tulevan ajan ansioista kuin tämän lain alaisten työansioiden osuus on työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä 82 ja 84 §:n mukaisena tarkasteluaikana.

Jos työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä aiheuttomasti, uutta eläkettä laskettaessa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi tätä eläkkeelläoloaika.

70 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta erityisin karttumisprosenttein

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palktomilta ajoilta saatujen 80 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista eläkettä karttuu 66 ja 77 §:n mukaisesti.

Osa-aikaeläkeajalta vanhuuseläkettä karttuu 0,75 prosenttia vuodessa siitä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettusta ansion alenemasta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu.

Kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella, osa-aikaeläkeajalta eläkettä karttuu 1,6 prosenttia ansion alenemasta. Jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan myös tulevan ajan eläke, eläke lasketaan tulevalta ajalta 67 §:ssä säädettyjen karttumisprosenttien mukaan myös ansion alenemasta.

71 §

Oikeus yleisiin karttumisprosentteihin

Jos tämän lain alaisuuteen kuuluneella työntekijällä ei 65 §:n mukaan ole oikeutta 66—70 §:n

mukaisesti määräytyvään vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen, eläkettä karttuu siten kuin 72—76 §:ssä säädetään.

72 §

Eläkkeen karttuminen työansioista yleisin karttumisprosenttein

Eläkettä karttuu 78 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*):

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta;

2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta; ja

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 68 vuotta.

Kun 1 momentissa mainittu karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, eläkkeen karttuminen määräytyy keskimääräisen karttumisprosentin mukaan muista kuin vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen ansaituista ansioista. Keskimääräinen karttumisprosentti lasketaan ottamalla 1 momentissa mainitut karttumisprosentit huomioon niiden kalenterivuoteen sisältyvien kalenterikuukausien lukumäärän suhteessa, joihin karttumisprosentit kohdistuvat.

Jos työntekijä työskentelee muussa EU- tai ETA-maassa kuin Suomessa 53 vuotta täytettyään, teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

73 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta yleisin karttumisprosenttein

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alus-

ta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta (*tuleva aika*). Eläkekassan ollessa 108 §:n perusteella toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, tuleva aika laskeaan kuitenkin sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä olisi saavuttanut 8 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän ollessaan yhdenjaksoisesti tämän lain alaisessa työsuhteessa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta mainitun eläkeiän saavuttamiseen saakka, jos näin laskettu eläkeikä on 63 vuotta alempi. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 82 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttymiskuukauden loppuun; ja

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

74 §

Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä yleisin karttumisprosenttein

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia niistä eläkkeen perusteena olevista vuosiansioista, jotka eläkkeensaaja ansaitsee työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen, vanhuuseläkkeen tai niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana.

75 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta yleisin karttumisprosenttein

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään vanhuuden tai

työkyvyttömyyden perusteella uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläketä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättäneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun; ja

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

Jos työntekijä sai tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi muun työeläkelain mukaista työkyvyttömyyseläketä, päättäneen työkyvyttömyyseläkkeen tämän lain mukainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijän saamien työkyvyttömyyseläkkeiden tulevan ajan ansioista kuin tämän lain alaisten työansioden osuus on työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä 82 ja 84 §:n mukaisena tarkasteluaikana.

Jos työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläketä aiheuttomasti, uutta eläkettä laskettaessa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi tätä eläkkeelläoloaikaa.

76 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta yleisin karttumisprosenttein

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 80 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista eläkettä karttuu 72 ja 77 §:n mukaisesti.

Osa-aikaeläkeajalta vanhuuseläketä karttuu 0,75 prosenttia vuodessa siitä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansion alenemasta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu.

Kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella, osa-aikaeläkeajalta eläkettä karttuu 1,5 prosenttia ansion alenemasta. Jos työkyvyttömyyseläketä määrättäessä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvat eläkkeeseen luetaan mukaan myös tulevan ajan eläke, eläke lasketaan tulevalta ajalta 73 §:ssä säädettyjen karttumisprosenttien mukaan myös ansion alenemasta.

77 §

Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia työntekijän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 80 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

Eläkkeeseen oikeuttavat työansiot ja etuudet

78 §

Eläkkeeseen oikeuttavat työansiot

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka, tulospalkkio tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkettä kartuttavaksi työansioksi myös silloin, kun sen maksaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, merimiesten palkkaturvalaissa (1108/2000) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (*sijaismaksaja*).

Eläkkeen perusteena olevaan työansioon luetaan myös työstä maksettava vastike, joka on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi yleisöltä saatavilla palvelurahoilla; palvelurahat otetaan huomioon samansuuruisina kuin viimeksi toimitetussa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei pidetä muun muassa:

- 1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
- 2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;

3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;

4) tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin tai muuhun vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;

6) työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;

7) merimieslain 18 §:n 5 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

8) työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

9) henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;

10) eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä

11) yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

Edellä 3 momentin 10 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalk-

kion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta, että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Yleisöltä palvelurahaa saavan työntekijän on ilmoitettava työnantajalleen veron perusteena olevan palvelurahan määrä.

79 §

Työansion kohdentaminen

Eläkkeen perusteena oleva työansio katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, jona se on maksettu (*maksuperiaate*). Jos työansion katsominen sen maksamisvuoden ansioksi vääristää eläkkeen määrää, työansio voidaan katsoa sen kalenterivuoden ansioksi, jona se on ansaittu. Tarkemmat säännökset maksuperiaatteen soveltamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

80 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattomat ajat oikeuttavat eläkkeeseen, jos työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua työeläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa.

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etusaika kohdentuu. Etuuksien perustee-

na olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

1) 117 prosenttia äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahan perusteena olevasta sairausvakuutuslain mukaisesta työtulosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ja 17 prosenttia siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle;

2) 75 prosenttia vuorotteluvapaalain mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä;

4) 65 prosenttia julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaisen ansiotuen perusteena olevasta ansiosta;

5) 65 prosenttia työttömyysturvalain 10 luvussa tarkoitetun koulutuspäivärahan perusteena olevasta ansiosta;

6) 65 prosenttia aikuiskoulutustuesta annetun lain mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena olevasta ansiosta;

7) 65 prosenttia työeläkelaeissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansiesta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) 65 prosenttia sairauspäivärahan, osasairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena olevasta sairausvakuutuslaissa tarkoitetusta työtulosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, kuitenkin siten, että osasairauspäivärahan perusteena oleva tulo on puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta; ja

9) 65 prosenttia tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansiesta siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan siltä

osin kuin eläkettä karttuu samasta syystä 8 kohdan mukaisesti.

Jos 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruksena, etuuden perusteena olevana tulona pidetään 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruksena, etuuden perusteena olevana tulona pidetään työntekijälle maksetun vähimmäispäivärahan määrää.

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista muuta eläkettä kuin osa-aika- tai perhe-eläkettä.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan, etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot otetaan huomioon vain kertaalleen.

81 §

Työntekijän eläkeote ja sen tarkistaminen

Suomessa asuvalle 18—67-vuotiaalle työntekijälle lähetetään vuosittain työntekijän eläkeote, jossa ilmoitetaan:

1) eläkkeeseen oikeuttavat yksityisten alojen työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;

2) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;

3) peruste ja aika, jolta eläkettä karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

4) otteen lähettämistä edeltävän vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä.

Eläkeote sisältää 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetut tiedot viideltä tiedon lähettämisvuotta edeltävältä kalenterivuodelta. Otteen lähettää työntekijälle eläkekassa tai muu yksityisten alojen eläkelaitos, jossa työntekijän työsuhte on vakuutettu otteen lähettämisvuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen.

Jos työntekijä toteaa 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissaan puutteen tai vir-

heen, eläkekassan on otteen toimittaneena eläkelaitoksena työntekijän vaatimuksesta selvitettävä tietojen oikeellisuus. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää. Eläkekassa ei ole velvollinen selvittämään näitä tietoja takautuvasti pidemmältä ajalta kuin 2 momentissa tarkoitettua viideltä kalenterivuodelta.

Jos työntekijä osoittaa riidattomasti, että hänellä on ollut edellä mainittua viittä vuotta aikaisemmin sellaisia eläkkeeseen oikeuttavia 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja ansioita tai etuuksia, joita ei ole otettu huomioon oikein eläkkeeseen oikeuttavina, eläkekassa ottaa tiedot huomioon takautuvasti. Riidattomasti osoitetut työansiot otetaan huomioon maksamisvuoden ansioina ja palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot sekä alle kolmivuotiaan lapsen hoitoaika sekä opiskeluaika otetaan huomioon niiden vuosien ansioina, joihin etuusaika, lapsen hoitoaika tai opiskelu kohdistuu.

Jos työntekijällä ei ole eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaan vaakuutettuja työansioita, Eläketurvakeskus lähettää tiedon 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuihin etuuksista ja tarvittaessa selvittää tietojen oikeellisuuden 3 ja 4 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Työntekijällä on oikeus saada päätös 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista eläkeoikeuteensa vaikuttavista tiedoista. Päätöksen antaa eläkekassa tai muu otteen toimittanut eläkelaitos tai 5 momentissa tarkoitettussa tilanteessa Eläketurvakeskus. Jos 3 ja 4 momentin mukaiset tiedot liittyvät Eläketurvakeskuksen käsiteltävänä olevaan työntekijän eläkelain 10 §:n mukaiseen soveltamisasiaan, päätöksen myös 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista tiedoista antaa Eläketurvakeskus.

Tuleva aika

82 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 80 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkastelu aika*). Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluajana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen ja 4 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon:

- 1) äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo 80 §:n 3 momentissa mainitun suuruisena; ja
- 2) muut 80 §:ssä tarkoitettujen palkattomalta ajalta saatujen etuuksien perusteena olevat tulot 100 prosentin suuruisina.

Jos 1 momentissa tarkoitettu etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon työntekijälle maksettu vähimmäispäiväraha.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluajana maksettu:

- 1) työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, työmarkkinatukea tai peruspäivärahan suuruista koulutuspäivärahaa; tai
- 2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea perustuksena.

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitettulla taval-

la, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluaikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 80 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

83 §

Lapsenhoitoajan vaikutus tulevan ajan eläkkeeseen

Jos työntekijän työansiot ovat 82 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tarkasteluaikana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja jos tällä seikalla on vähintään 20 prosentin vaikutus hänen työeläkelakien mukaisen eläkkeensä määrään, pidetään työntekijän hakemuksesta hänen 82 §:n 1 momentin mukaisena työansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

84 §

Tulevan ajan eläkkeen määräytyminen alle viiden vuoden ansioiden perusteella

Jos työntekijällä on eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, palkattomilta ajoilta saadun etuuden perusteena olevia tuloja tai 82 §:ssä tarkoitettuja tulevan ajan ansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun asti, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi.

Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluaika on 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkamisen ja työkyvyttömyyden alkamiskuukauden päättymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio kuukautta kohden on tänä tarkastelu-

aikana saatujen 82 §:ssä tarkoitettujen tulevan ajan ansioiden summa, joka jaetaan samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä, kuitenkin enintään 60:llä.

85 §

Tämän lain mukainen osuus tulevan ajan ansioista

Jos työntekijän eläkkeessä otetaan huomioon tuleva aika useamman eri työeläkelain perusteella, tämän lain alainen tulevan ajan ansio on yhtä suuri osa tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin tämän lain alaisten työansioiden osuus on työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä 82 tai 84 §:n mukaisena tarkasteluaikana.

Työkyvyttömyyseläkkeen määrään vaikuttavat muut seikat

86 §

Eläke entisin perustein

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, eläke määrätään siten kuin se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutusrahauden alkaessa.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin ensiksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, uusi työkyvyttömyyseläke määrätään samoin perustein kuin ensiksi myönnetty työkyvyttömyyseläke. Samoin menetellään, jos uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi työkyvyttömyyseläke.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myönnetään vanhuuseläke, joka alkaa en-

nen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samoin perustein kuin edellä mainittu työkyvyttömyyseläke.

87 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Työntekijän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Korotusta ei lisätä, jos työntekijä on korotusvuoden alussa täyttänyt 55 vuotta. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

Kertakorotus lasketaan työntekijälle myönnetyn yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään työntekijän iän mukaan korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 21, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—26-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä.

Elinaikakerroin

88 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen siten, että eläke muunnetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella vanhuuseläkkeen alkaessa. Jos vanhuuseläke kuitenkin alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä, eläke tarkistetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella elinaikakertoimen siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

Perhe-eläkkeen määräytyminen

89 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Kun perhe-eläkkeen perusteena on vanhuuseläke, se otetaan huomioon 88 §:n mukaisella elinaikakertoimella muuntamattomana. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 87 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 87 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

90 §

Lesken ja entisen puolison eläkkeen määrä

Leskeneläkkeen määrä on perhe-eläkkeen perusteesta, jollei 2 momentista tai 93—98 §:stä muuta johdu:

1) 6/12, jos edunsaajana on leski tai leski ja yksi lapsi;

2) 5/12, jos edunsaajana on leski ja kaksi lasta;

2) 3/12, jos edunsaajana on leski ja kolme lasta; sekä

4) 2/12, jos edunsaajana on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Edunjättäjän entisen puolison perhe-eläkkeen suuruus määrätään siten, että sen osuus 1 momentin mukaisesti lasketusta leskeneläkkeen määrästä on sama kuin mitä 60 prosenttia edunjättäjän entiselle puolisolleen maksamasta elatusavusta on 89 §:ssä tarkoitettua edunjättäjän eläkkeestä. Jos edunsaajana on myös leski, entisten puolisojen perhe-eläkkeiden yhteismäärä on enintään puolet leskeneläkkeestä. Yhteismäärä vähennetään leskeneläkkeestä ja jaetaan entisten puolisojen kesken elatusapujen suhteessa.

91 §

Lapseneläkkeen määrä

Lapseneläkkeiden yhteismäärä on perhe-eläkkeen perusteesta, jollei 97 tai 98 §:stä muuta johdu:

1) 4/12, jos lapsia on yksi;

2) 7/12, jos lapsia on kaksi;

3) 9/12, jos lapsia on kolme; sekä

4) 10/12, jos lapsia on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeen yhteismäärä jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken.

92 §

Perhe-eläkkeen tarkistaminen

Perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan, kun edunsaajien lukumäärä muuttuu. Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan myös, kun perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 89 §:n 3 momentin mukaisesti kertakorotus. Tällöin perhe-eläke tarkistetaan samasta ajankohdasta kuin kertakorotus lisätään.

93 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakeihin ja niihin rinnastettaviin lakeihin perustuvat eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 97 ja 98 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

Jos eläkekassa antaa lesken laskennallisen eläkkeen määrän julkisten alojen työeläkelakien toimeenpanosta huolehtivalle eläkelaitokselle julkisten alojen työeläkelakien mukaisen leskeneläkkeen määräämistä varten, leskellä on oikeus pyynnöstä saada eläkekassalta päätös laskennallisen eläkkeensä määrästä.

94 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Leskeneläkettä vähennetään edunjättäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kalenterikuukauden alusta. Kuitenkin, jos leski on edunjättä-

jän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai hän saa 93 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, leskeneläkettä vähennetään edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos edunjättäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta.

95 §

Leskeneläkkeen vähentämisen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 93 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 93 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on:

1) 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 89 §:n perusteella laskettu eläke ja muut työeläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän;

2) edunjättäjän 89 §:n perusteella lasketun eläkkeen ja muiden työeläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos näiden työeläkkeiden yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa;

3) 324,77 euroa, jos 1 kohdassa mainitut työeläkkeet yhteensä ovat enintään 324,77 euroa.

Eläkkeen vähentämisen perustetta määrätessä otetaan huomioon 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainittuja työeläkkeitä vastaava ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus siten kuin 93 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Jos leskellä on oikeus saada tämän lain mukaisen leskeneläkkeen lisäksi muun työeläkelain mukaista leskeneläkettä, tämän lain mukai-

sesta leskeneläkkeestä vähennetään määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitettusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista työeläkelakien mukaisista leskeneläkkeistä.

Leskeneläkettä vähennettäessä leskeneläke muunnetaan 88 §:n mukaisella elinaikakertomella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona leskeneläkettä vähennetään.

96 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhönsä perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun lesken eläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 93 §:n mukaisesti määrätty eläke.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu keskimääräinen ansiotulo lasketaan lesken kuudelta kuukaudelta ennen hakemuksen tekemistä saamista ansiotuloista ja eläkkeen vähentäminen 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tehdään aikaisintaan tämän takautuvan jakson alusta.

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty. Lisäksi leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä.

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

5 luku

Ensisijaisten etuuksien vähentäminen eläkkeestä

97 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

2) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

5) sotilasvammalain (404/1948) nojalla myönnetty elinkorko; ja

6) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty päiväraha tai tapaturmaeläke.

Jos työntekijällä on oikeus 1 momentissa mainittuun etuuteen, tämän lain mukaisena eläkkeenä maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja 1 momentissa mainitun etuuden erotuksesta yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on kaikista työeläkkeistä.

98 §

Ulkomailta saatavan etuuden vähentäminen

Ensisijaisena etuutena pidetään myös 97 §:n 1 momentissa tarkoitettua etuutta vastaavaa muusta valtiosta maksettavaa etuutta.

Jos työntekijän eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika kahden tai useamman EU- tai ETA- taikka sosiaaliturvasopimusmaan eläkelainsäädännön mukaan, tulevan ajan päällekkäisyys estetään siten, että tulevaa aikaa myönnetään tämän lain perusteella siinä suhteessa kuin työntekijän työeläkelakien mukainen va-

kuutusaika on kaikkien tulevan ajan myöntävien maiden vakuutusaikaan.

99 §

Ensisijaisen etuuden muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Jos eläkkeensaajalle myönnetään ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen vuoksi, eläkkeen määrä tarkistetaan. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa tai ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen tapaturman tai liikennevahingon perusteella.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai työeläkelakien mukainen perhe-eläke ja tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus.

Eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta 1 momentissa tarkoitettu etuus myönnetään tai josta etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu. Jos eläkkeensaajalle myönnetään 98 §:n 1 momentissa tarkoitettu etuus ulkomailta tai sen määrä muuttuu, eläkkeen määrä tarkistetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana eläkekassa saa tiedon tällaisen etuuden myöntämisestä tai muuttumisesta.

Eläkkeen määrää ei tarkisteta, jos ensisijainen etuus myönnetään tai sen määrä muuttuu enintään neljän kuukauden ajaksi etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta laskettuna.

100 §

Takautumisoikeus

Tämän lain mukainen eläke voidaan maksaa vähentämättömänä, kunnes ensisijaisen etuuden määrä on lopullisesti ratkaistu. Eläkkeensaajan

oikeus ensisijaiseen etuuteen siirtyy eläkekassalle siltä osin kuin etuus olisi vähentänyt eläkettä.

6 luku

Palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottaminen

101 §

Ansiorajojen, rahamäärien ja vuosiansioiden tarkistaminen palkkakertoimella

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden taan.

Tässä laissa tarkoitetut ansiorajat, rahamäärät ja rajamäärät vastaavat 1 momentissa tarkoitettun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella palkkakertoimen siten kuin työntekijän eläkelain 100 §:ssä säädetään.

102 §

Eläkkeiden indeksitarkistus

Maksussa oleva eläke tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 98 §:ssä tarkoitetulla työeläkeindeksillä. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella työeläkeindeksin siten kuin työntekijän eläkelain 100 §:ssä säädetään.

7 luku

Eläkkeen hakeminen ja päätökset

103 §

Eläkehakemus

Eläkettä on haettava eläkekassalta Eläketurvakeskuksen sitä varten vahvistamalla lomakkeella. Hakemukseen on liitettävä eläkeasian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys.

Hautausavustusta on haettava eläkekassalta kirjallisella hakemuksella. Hakemukseen on liitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys.

Tarkemmat säännökset eläkkeen ja hautausavustuksen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

104 §

Työkyvyttömyyseläkkeen hakijan terveydentilaselvitys

Työkyvyttömyyseläkkeen hakijan on toimitettava eläkekassalle terveydentilastaan laadittu lääkärinlausunto, joka sisältää hoito- tai kuntoutussuunnitelman. Eläkekassa voi kuitenkin hyväksyä muunkinlaisen lääkärinlausunnon tai sitä vastaavan selvityksen. Eläkekassa voi myös omalla kustannuksellaan hankkia lääkärinlausunnon, jos hakija on hoidettavana sairaalassa tai siihen on muu erityinen syy.

Työkyvyttömyyseläkkeen hakija on velvollinen eläkekassan osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä varten tutkittavana eläkekassan nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkekassan osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkekassan käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkekassa on velvollinen korvaamaan työkyvyttömyyseläkkeen hakijalle 2 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

105 §

Eläkkeen hakeminen työntekijän puolesta

Jos työntekijä ei itse pysty hakemaan eläkettä tai muuten hoitamaan eläkettään koskevia asioita iän, vamman, sairauden tai muun syyn takia eikä hänellä ole edunvalvojaa, eläkekassan hyväksymä työntekijän lähiomainen tai työntekijästä huolehtinut henkilö voi hakea työntekijän puolesta eläkettä ja muutenkin käyttää puhevaltaa hänen puolestaan tämän lain mukaista eläkettä koskevassa asiassa.

106 §

Eläkehakemuksen vireilletulo

Eläkehakemus katsotaan tehdyksi sinä päivänä, jona se on saapunut eläkekassalle tai muulle työeläkelaeissa tarkoitettulle eläkelaitokselle tai Eläketurvakeskukselle taikka eläkekassan, eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen sitä varten valtuuttamalle asiamiehelle. Mitä eläkehakemuksen vireilletulosta säädetään, koskee myös hautausavustushakemuksen vireilletuloa.

107 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ja eläkkeen määrä ratkaistaan eläkekassan tai muun toimivaltaisen eläkelaitoksen antamalla päätöksellä. Eläkekassan tai muun toimivaltaisen eläkelaitoksen on ratkaistava eläkehakemus viipymättä, kun se on saanut tarpeelliset selvitykset.

Oikeus tämän lain mukaiseen hautausavustukseen ratkaistaan eläkekassan antamalla päätöksellä. Eläkekassan on ratkaistava hautausavustushakemus viipymättä, kun se on saanut tarpeelliset selvitykset.

Eläkekassa tai muu toimivaltainen eläkelaitos antavat päätöksensä tiedoksi kirjeellä lähettämällä päätöksen vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa osoitteeseen.

Tarkemmat säännökset eläkekassan ja muun toimivaltaisen eläkelaitoksen päätöksen koneel-

lisesta allekirjoittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

108 §

Toimivaltainen eläkelaitos

Tämän lain mukainen toimivaltainen yksityisten alojen eläkelaitos ja viimeinen eläkelaitos sekä toimivaltaisen eläkelaitoksen tehtävät määräytyvät siten kuin työntekijän eläkelain 106—111 §:ssä ja mainitun lain 111 §:n 3 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään.

8 luku

Eläkkeen maksaminen, viivästyskorotus ja takaisinperintä

109 §

Eläkkeen maksaminen

Eläke maksetaan eläkkeensaajalle, jollei tässä luvussa muuta säädetä.

Eläke maksetaan kuukausittain jälkikäteen kunkin kalenterikuukauden viimeisenä päivänä eläkkeensaajan valitsemaan rahalaitokseen hänen ilmoittamalleen tilille. Jos kalenterikuukauden viimeinen päivä on pyhäpäivä tai arkilauantai, eläke maksetaan sitä edeltävänä arkipäivänä.

110 §

Maksamisen alkaminen, päättäminen, keskeyttäminen ja lakkauttaminen

Eläkettä aletaan maksaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, jollei 3 luvun säännöksistä muuta johdu. Eläkettä maksetaan sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on lakannut.

Jos eläkekassalla on syytä epäillä, että eläkkeensaaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, eläkekassa voi keskeyttää eläkkeen maksamisen. Edellytyksenä on, että eläkekassa on pyytänyt eläkkeensaajalta selvityksen eläk-

keen määrään tai eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista, mutta eläkkeensaaja ei tällaista selvitystä eläkekassan ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa esitä.

Jos eläkkeensaajan kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, eläkekassa voi lakkauttaa eläkkeen eläkkeensaajan katoamispäivään.

111 §

Eläke kertasuorituksena

Jos vanhuuseläke, perhe-eläke tai täysi työkyvyttömyyseläke on ennen ensisijaisen etuuden vähentämistä pienempi kuin 20 euroa kuukaudessa, eläkekassa voi maksaa sen kertasuorituksena.

Kun 1 momentissa tarkoitettun eläkkeen määrä on vähintään 20 euroa, mutta enintään 50 euroa kuukaudessa, eläkekassa voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena, jos eläkkeensaajalle on ilmoitettu eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena eikä eläkkeensaaja ole vastustanut sitä eläkekassan ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa.

Toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen kertasuoritus sisältää myös sen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen.

Kun työkyvyttömyyseläke maksetaan kertasuorituksena, takautuvaa eläkettä ei makseta sairausvakuutusrahastolle.

Kun eläkekassa viimeisenä eläkelaitoksena maksaa työntekijän eläkelain 107 §:n mukaisen päätösyhdistelmän mukaisen eläkkeen, 1 ja 2 momentissa mainitulla eläkkeen määrällä tarkoitetaan päätösyhdistelmään sisältyvien eläkkeiden yhteismäärää.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella kertasuorituskertoimet, jotka tulee määrätä vakuutusmatemaattisten perusteiden mukaan.

112 §

Viivästyskorotus

Jos tämän lain mukaisen eläkkeen maksaminen viivästyy, eläkekassan on maksettava viivästynyt eläke viivästysajalta korotettuna. Eläkkeen korotus on vuotta kohden laskettuna korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkokannan mukainen. Velvollisuus maksaa eläke korotettuna koskee myös niitä eläkkeitä, jotka eläkekassa maksaa viimeisenä eläkelaitoksena.

Velvollisuus maksaa eläke 1 momentin mukaan korotettuna ei koske sitä osaa eläkkeestä, joka maksetaan toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle tai Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle tämän takautumisvaatimuksen vuoksi.

Viivästyskorotusta ei makseta, jos sen määrä on pienempi kuin 5,39 euroa.

113 §

Aika, jolta viivästyskorotus lasketaan

Eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana työntekijä on esittänyt eläkekassalle vaatimuksensa sekä eläkkeen perustetta koskevan sellaisen selvityksen, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia ottaen huomioon myös eläkekassan mahdollisuudet hankkia selvitys. Viivästyskorotus lasketaan eräpäivästä lukien saman päätöksen perusteella myöhemmin maksettavalle eläke-erälle.

Jos eläkkeen maksaminen viivästyy eläkkeensaajasta johtuvasta syystä, eläkekassa ei ole velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna pidemmältä viivästysajalta kuin siitä päivästä lukien, jona eläkekassa on saanut tietää esteen lakkaamisesta.

Jos eläkkeen maksaminen viivästyy lain säännöksen tai maksuliikenteen keskeytymisen tai muun sen kaltaisen yleisen esteen takia, eläkekassa ei ole velvollinen maksamaan eläkettä ko-

rotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

Mitä 112 §:ssä ja tämän pykälän 1—3 momentissa säädetään eläkkeen viivästyskorotuksesta koskee myös hautausavustusta.

114 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle

Jos eläkekassa on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 52 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkekassa on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, kuntoutusraha tai työkyvyttömyyseläke siihen liittyvine kuntoutuskorotuksineen maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Kuntoutusrahaa tai eläkettä ja kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle siltä osin kuin se on 115 §:n perusteella maksettava sairausvakuutusrahastolle eikä silloin, kun työnantaja on saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain mukaan.

115 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen sairausvakuutusrahastolle

Jos työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään vanhuuseläke, vanhuuseläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 41 §:n 1 momentissa tarkoitetun ensisijaisuusajan jälkeen ja samalta ajalta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, työkyvyttömyyseläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos kuntoutusraha tai -korotus myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin ne vastaavat määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

116 §

Eläkkeen maksaminen kunnalle tai sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle

Jos työntekijä on saanut toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 23 §:ssä tarkoitettua toimeentulotukea ennakkona, eläkekassan on maksettava samalta ajalta takautuvasti myönnettävä eläke tai osa siitä jo annetun toimeentulotuen korvaamiseksi sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimielimelle tämän vaatimuksesta.

Jos kunta tai kuntayhtymä on järjestänyt eläkkeeseen oikeutetulle laitoshoidon tai -huoltoa tai perhehoitoa, eläkekassan on kunnan tai kuntayhtymän vaatimuksesta maksettava eläke laitoshoidon, -huollon tai perhehoidon ajalta kunnalle

tai kuntayhtymälle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

117 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 1 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, eläkekassan on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin eläke vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Eläkekassa voi maksaa takautuvasti myöntämänsä eläkkeen 1 momentissa säädetyllä tavalla Kansaneläkelaitokselle myös silloin, kun eläkekassa:

- 1) jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea;
- 2) myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen;
- 3) oikaisee 136 §:n mukaisesti aikaisemman päätöksen;
- 4) tarkistaa muutoin myönnetyn eläkkeen määrän; tai
- 5) myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuelle jatkoa.

Eläkettä ei kuitenkaan makseta Kansaneläkelaitokselle sen liikaa maksaman asumistuen korvaamiseksi, jos samalla ei makseta takautuvaa eläkettä Kansaneläkelaitoksen liikaa maksaman eläkkeen korvaamiseksi.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä

osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea, koulutustukea tai koulutuspäivärahaa.

Jos työntekijä on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, aikuisopintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua opintotukea.

118 §

Määräaika maksuvaatimuksen esittämiselle

Eläke maksetaan 114—117 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sairausvakuutusrahastolle, työnantajalle, kunnalle, kuntayhtymälle, sosiaalihuollon toimielimelle, Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva vaatimus on tehty eläkekassalle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää.

119 §

Eläkkeen maksaminen sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle suostumuksen perusteella

Eläkekassa voi eläkkeensaajan suostumuksella päättää, että eläke maksetaan eläkkeen saajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle niin, että se käytetään eläkkeensaajan ja sellaisen henkilön huoltoon, jonka elatuksesta eläkkeensaaja on toimeentulotuesta annetun lain 2 §:n mukaan velvollinen huolehtimaan. Edellytyksenä on, ettei eläkkeen maksamista sen saajalle itselleen voida pitää tarkoituksenmukaisena hänen elämäntapojensa, sairautensa tai muun erityisen syyn vuoksi eikä hänelle ole määrätty edunvalvojaa.

Esityksen eläkkeen maksamisesta sosiaalihuoltolaissa tarkoitettulle toimielimelle voi tehdä eläkkeensaaja, hänen puolisonsa, muu omaisensa tai henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii hänestä tai kunnan asianomainen toimielin.

Eläkettä ei saa käyttää vastoin eläkkeensaajan suostumusta muuhun kuin sen kuukauden aikana annettavaan huoltoon, jolta eläke on maksettu.

120 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

- 1) sairausvakuutusrahastolle 115 §:n mukaan;
- 2) eläkelaitokselle yrittäjän eläkelain 120 §:n 1 momentin mukaan tai Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maatalousyrittäjän eläkelain 28 §:n mukaan maksamattomina vakuutusmaksuina;
- 3) eläkelaitokselle aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintänä 123 §:n mukaan;
- 4) työnantajalle 114 §:n mukaan;
- 5) työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle 117 §:n 4 momentin mukaan;
- 6) Kansaneläkelaitokselle 117 §:n 1 tai 2 momentin mukaan;
- 7) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 116 §:n 1 momentin mukaan;
- 8) kunnalle tai kuntayhtymälle 116 §:n 2 momentin mukaan;
- 9) Kansaneläkelaitokselle 117 §:n 5 momentin mukaan;
- 10) Potilasvakuutuskeskukselle potilasvahinkolain (585/1986) 9 §:n mukaan;
- 11) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturvasetuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 111 artiklan 1 kohdan mukaan;
- 12) ulosottoviranomaiselle ulosottolain (37/1895) 4 luvun 7 §:n mukaan;
- 13) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturvasetuksen täytäntöönpanosta

annetun neuvoston asetuksen 111 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan;

14) sosiaaliturvasopimusten mukaisille sosiaaliturvasopimusmaiden laitokselle eläkkeen ja muun etuuden aiheeton maksu sosiaaliturvasopimuksen määräysten mukaan; sekä

15) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 119 §:n mukaan.

121 §

Eläkkeen siirtäminen tai panttaaminen sekä hautausavustuksen tai muun kustannuksen korvauksen ulosmittauskielto

Eläkettä ei saa siirtää toiselle henkilölle. Eläkkeen panttaamista tarkoittava sopimus on mitätön.

Tämän lain mukaan maksettavaa hautausavustusta tai muuta kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

122 §

Eläkkeen ja hautausavustuksen vanhentuminen

Oikeus saada eläkettä ja hautausavustusta vanhentuu viiden vuoden kuluttua siitä päivästä lukien, jona eläke olisi pitänyt maksaa tai jona edunjättäjä kuoli, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

123 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Jos eläkettä on maksettu enemmän kuin mihin sen saajalla on oikeus, eläkekassan on perittävä aiheettomasti maksettu eläke takaisin.

Eläkekassa voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperimisestä kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä

eläkkeen maksaminen ole johtunut eläkkeen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Eläkekassa voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperimisestä myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun eläkekassa on yksityisten alojen eläkelaitoksena tai viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut yksityisten alojen eläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos eläkekassa viimeisenä eläkelaitoksena on maksanut aiheettomasti julkisten alojen eläkelakien mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää asianomainen julkisten alojen eläkelaitos siten kuin sitä koskevassa laissa säädetään. Eläkekassa antaa viimeisenä eläkelaitoksena takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

Päätös aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa eläkkeen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

124 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen kuittaus

Eläkekassa voi periä aiheettomasti maksamansa eläkkeen myös kuittaamalla sen vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Ilman eläkkeensaajan suostumusta kulloinkin maksettavasta eläke-erästä saa vähentää enintään kuudennesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on toimitettu ennakko-perintälain (1118/1996) mukainen ennakonpidätys.

Jos eläkekassa viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan perii takaisinperittävän määrän

kuittaamalla, 1 momentissa tarkoitettuna eläke-eränä pidetään eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena maksettavana olevien eläke-erien yhteismäärää.

9 luku

Muutoksenhaku

125 §

Muutoksen hakeminen

Muutoksenhakua varten on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta vakuutusosoikeuslaissa (132/2003).

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta eläkekassan tämän lain nojalla antamaan päätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutusosoikeudelta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Eläketurvakeskuksen 108 §:n ja työntekijän eläkelain 111 §:n 1 momentin nojalla antamaan päätökseen, joka koskee toimivaltaisen eläkelaitoksen määräytymistä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

126 §

Muutoksen hakeminen eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään ja EU-päätösten yhteenvedoon

Eläkekassan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Kun eläkekassan päätös sisältyy julkisten alojen eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja va-

litusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen eläkelaeissa säädetään.

Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa ja joka ei tyydy eläkekassan tämän lain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen 48 artiklassa tarkoitetun yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden päätökset. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan eläkekassan päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

127 §

Muutoksenhakuaika

Muutoksenhakuaika on 30 päivää siitä päivästä lukien, jona asianosainen on saanut tiedon eläkekassan tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, jos muutoksenhaun yhteydessä ei muuta näytetä.

128 §

Perustevalitus maksuunpanosta

Asianosainen saa tehdä maksuunpanoa koskevan perustevalituksen, jos hän katsoo, että eläkekassan tämän lain perusteella määräämä maksuunpano tai työnantajan 142 tai 143 §:n perusteella tekemä työntekijän eläkevakuutusmaksun pidätys on ollut lain vastainen. Perustevalitus on tehtävä kirjallisesti ja se on toimitettava työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle viimeistään kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu.

Jos perustevalitus tehdään ulosmittauksen takia, on lisäksi voimassa, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään perustevalituksesta.

129 §

Valituskirjelmän jättäminen

Asianosaisen on toimitettava eläkekassan tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä tehty valituskirjelmä muutoksenhaussa eläkekassalle.

130 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Eläkekassa tutkii, voiko se itse oikaista antamansa päätöksen. Jos eläkekassa hyväksyy kaikkialta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin tässä luvussa säädetään.

Kun eläkekassa on viimeisenä eläkelaitoksena antanut päätösyhdistelmän, sen on pyydettävä lausunto julkisten alojen eläkelaitokselta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee julkisten alojen eläkelaitoksen hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

Jos eläkekassa ja kaikki muut eläkelaitokset, joiden päätöksiä valitus koskee, hyväksyvät muutoksenhakijan vaatimukset, eläkekassa antaa viimeisenä eläkelaitoksena uuden, oikaistun päätösyhdistelmän. Eläkekassa antaa uuden, oikaistun päätösyhdistelmän myös silloin, kun päätösyhdistelmästä tehty valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia ja eläkekassa viimeisenä eläkelaitoksena hyväksyy sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset. Näin oikaistuun päätösyhdistelmään saa hakea muutosta siten kuin tässä luvussa säädetään.

Jos eläkekassa oikaisee aikaisemman päätöksensä vain osin, sen on annettava asiasta väliaikainen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

131 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos eläkekassa ei hyväksy muutoksenhakijan vaatimuksia kaikilta osin, sen on toimitettava valituskirjelmä sekä valitusta koskeva lausuntonsa 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle. Jos valitus koskee työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöstä, eläkekassan on toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa mainitussa ajassa vakuutusosikeudelle.

Jos eläkekassa hyväksyy valituksessa esitetyt vaatimukset osin tai kokonaan sen jälkeen, kun valituskirjelmä on toimitettu muutoksenhakuelimelle, eläkekassa voi antaa asiasta väliaikaisen päätöksen. Väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava viipymättä muutoksenhakuelimelle. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Eläkekassa voi poiketa 1 momentissa mainitusta määräajasta, jos valituksen käsittelyssä tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Jos eläkekassa päätösyhdistelmän antaneena viimeisenä eläkelaitoksena on pyytänyt 130 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon julkisten alojen eläkelaitokselta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkekassan on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

132 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut eläkekassalle tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle 127 tai 128 §:ssä säädetyn määräajan

jälkeen, valitus voidaan tästä huolimatta ottaa tutkittavaksi, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

133 §

Päätöksen täytäntöönpano

Eläkekassan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Eläkekassan ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoimainen tuomio.

134 §

Kirjoitus- tai laskuvirheen korjaaminen

Eläkekassan on korjattava antamassaan päätöksessä oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe. Virhetä ei kuitenkaan saa korjata, jos sen korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

135 §

Asiavirheen korjaaminen

Eläkekassa voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen, ilmeisen vääriin lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe.

Eläkekassa ei saa muuttaa päätöstään tai poistaa sitä asianosaisen vahingoksi, jollei asianosainen ole suostunut siihen.

136 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu uuden selvityksen perusteella

Jos asiassa ilmenee uutta selvitystä, eläkekassan on tutkittava lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu asia uudelleen. Eläkekassa voi tällöin aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä

myöntää evätyksen eläkkeeseen tai tarkistaa jo myönnetyn eläkkeen aikaisempaa suuremmaksi. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosasto voivat menetellä samoin muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 125—127 §:ssä säädetään.

137 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos eläkekassan tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta voi asianosaisen tai eläkekassan vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 125—127 §:ssä säädetään.

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusosaston tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosasto voi asianosaisen tai eläkekassan vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusosaston on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.

Jos eläkekassa tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen, se voi keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukaisena siihen asti kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

III OSA

VAKUUTTAMISTA JA KUSTANNUSTEN JAKOA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

10 luku

Eläketurvan järjestäminen ja eläkekassalle suoritettavat maksut*Eläketurvan järjestäminen*

138 §

Työnantajan velvollisuus järjestää työntekijän eläketurva

Työnantajan on järjestettävä 4 §:ssä tarkoitettulle työntekijälleen eläketurva viimeistään työskentelykuukautta toiseksi seuraavan kalenterikuukauden 10 päivänä eläkekassassa.

139 §

Eläketurvan järjestämistä ja hoitamista varten tehtävät ilmoitukset

Eläketurvan järjestämistä ja hoitamista varten työnantajan on ilmoitettava eläkekassalle tunnistetietonsa ja tehtävä eläkekassalle kuukausi-ilmoitus kalenterikuukauden aikana työnantajan palveluksessa olleen kunkin työntekijän osalta erikseen. Kuukausi-ilmoitus on tehtävä viimeistään työskentelykuukautta toiseksi seuraavan kalenterikuukauden 10 päivänä ja siinä on ilmoitettava eläkekassalle sen ilmoitusmenetelmiä käyttäen:

- 1) työntekijän nimi ja henkilötunnus;
- 2) työntekijän kalenterikuukauden työansio;
- 3) työntekijän 9 §:n mukaisten alennettua eläkeikää laskettaessa huomioon otettavien päivien lukumäärä kalenterikuukaudelta; ja
- 4) työntekijän palvelusasema kalenterikuukauden päättyessä merenkululaitoksen pitämässä merimiesrekisterissä.

140 §

Työnantajan oikeus saada päätös vakuutuksen perusteena olevasta työansioista

Eläkekassan on työnantajan hakemuksesta annettava päätös siitä, onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike sellaista työansiota, jonka perusteella työnantajan on järjestettävä tämän lain mukainen eläketurva.

Eläkekassalle suoritettavat maksut

141 §

Eläkevakuutusmaksu

Tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseksi työnantaja ja työntekijä ovat kumpikin velvolliset suorittamaan saman suuruisen eläkevakuutusmaksun eläkekassalle. Eläkevakuutusmaksun perusteena oleva työansio määräytyy 78 §:n mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkekassan hakemuksesta sovellettavat työnantajan ja työntekijän eläkevakuutusmaksuprosentit.

Valtio osallistuu tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseen siten kuin 152 §:ssä säädetään.

142 §

Työntekijän eläkevakuutusmaksun pidättäminen, eläkevakuutusmaksun suorittaminen ja työntekijän eläkevakuutusmaksun periminen

Työnantaja on velvollinen palkanmaksun yhteydessä pidättämään työntekijän palkasta (*työansio*) työntekijän eläkekassalle suoritettavan eläkevakuutusmaksun.

Työnantajan on suoritettava työntekijän palkasta pidättämänsä eläkevakuutusmaksu ja sitä vastaava oma eläkevakuutusmaksunsa eläkekassalle viimeistään merimieslain 18 §:n 3 momentissa tarkoitettua palkanmaksukautta toiseksi seuraavan kalenterikuukauden 10 päivänä (*eläkevakuutusmaksun eräpäivä*). Saman ajan kuluessa työnantajan on toimitettava eläkevakuutusmaksuista eläkekassalle kalenterikuukau-

sikohtainen tilitys, josta ilmenee kunkin aluksen osalta työntekijöiden palkoista pidätettyjen eläkevakuutusmaksujen määrä sekä niitä vastaava työnantajan eläkevakuutusmaksu.

Jos työnantaja ei ole suorittanut eläkekassalle pidättämäänsä työntekijän eläkevakuutusmaksua viimeistään eräpäivänä, eläkekassalla on oikeus periä eläkevakuutusmaksu työntekijän puolesta.

143 §

Työntekijän eläkevakuutusmaksun pidättäminen takautuvasti

Jos työntekijän eläkevakuutusmaksu on osaksi tai kokonaan jäänyt pidättämättä, työnantajalla on oikeus pidättää puuttuva määrä työntekijälle myöhemmin maksettavasta palkasta, kuitenkin viimeistään palkan maksamista seuraavan toisen kalenterivuoden loppuun mennessä.

144 §

Työntekijän eläkevakuutusmaksun pidättäminen sijaismaksajan maksamasta palkasta

Työntekijän eläkevakuutusmaksu pidätetään myös sijaismaksajan maksamasta palkasta.

145 §

Työnantajan vastuu pidättämättä jääneestä työntekijän eläkevakuutusmaksusta

Työnantaja on eläkekassalle vastuussa siitä työntekijän eläkevakuutusmaksusta, joka häneltä on jäänyt pidättämättä työntekijän palkasta.

146 §

Eläkevakuutusmaksun viivästyskorko

Jos työnantaja on laiminlyönyt eläkevakuutusmaksun maksamisen viimeistään eräpäivänä, työnantajan on maksettava eläkekassalle maksun viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkokannan mukainen viivästyskorko.

147 §

Eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Tämän lain perusteella määrätty eläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen saadaan ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa säädetään.

Eläkevakuutusmaksu, jonka suorittamisesta on annettu 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu sitoumus, saadaan ulosmitata 1 momentin mukaisesti siltä, joka on sitoumuksen antanut.

Jos työnantaja tai se, joka on antanut 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen, on yhteisö tai yhtymä, jonka velvoitteista osakas tai yhtiömies vastaa kuin omasta velastaan, voidaan tämän lain perusteella määrätty eläkevakuutusmaksu ulosmitata osakkaalta tai yhtiömieheltä niin kuin 1 momentissa säädetään.

148 §

Eläkevakuutusmaksun vanhentuminen

Eläkekassan on määrättävä tähän lakiin perustuva eläkevakuutusmaksu viiden vuoden kuluessa 142 §:n 2 momentin mukaisesta eläkevakuutusmaksun eräpäivästä lukien.

Jos työntekijälle lisätään hänen selvityksensä perusteella 81 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla tai muulla perusteella takautuvasti yli viisi vuotta vanhoja eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, eläkekassan on määrättävä näiden työansioiden perusteella eläkevakuutusmaksu kymmenen vuoden kuluessa 142 §:n 2 momentin mukaisesta eläkevakuutusmaksun eräpäivästä lukien.

149 §

Aiheettomasti pidätetyn työntekijän eläkevakuutusmaksun palautus

Työnantajan on työntekijän vaatimuksesta palautettava työntekijälle tämän palkasta aiheettomasti pidättämänsä työntekijän eläkevakuutusmaksu tai työntekijän eläkevakuutusmaksun ylittävä osa.

150 §

Aiheettomasti maksetun eläkevakuutusmaksun ja työntekijän palkasta pidätetyn työntekijän eläkevakuutusmaksun palautuksen vanhentuminen

Aiheettomasti maksetun eläkevakuutusmaksun ja työntekijän palkasta pidätetyn työntekijän eläkevakuutusmaksun palautus vanhentuu viiden vuoden kuluttua eläkevakuutusmaksun maksupäivästä tai työntekijän palkasta pidätetyn työntekijän eläkevakuutusmaksun pidätyspäivästä lukien, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

151 §

Laiminlyöntikorotus

Eläkekassa voi määrätä työnantajalle tai sille, joka on antanut eläkekassalle 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen eläkevakuutusmaksun suorittamisesta, arvion perusteella enintään kaksinkertaiseksi korotetun kohtuullisena pidettävän eläkevakuutusmaksun, jos työnantaja tai mainitun sitoumuksen antanut laiminlyö:

1) 139 §:ssä tarkoitettujen tietojen antamisen kyseisessä lainkohdassa tarkoitettussa määräajassa; tai

2) 142 §:n 2 momentissa tarkoitetun tilityksen antamisen kyseisessä lainkohdassa tarkoitettussa määräajassa.

Korotettua eläkevakuutusmaksua määrättäessä laiminlyönnin ajalta otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat laiminlyönnin moitittavuuden arviointiin liittyvät seikat. Eläkekassan on annettava työnantajalle tai mainitun sitoumuksen antaneelle tämän pyynnöstä valitus-

kelpoinen päätös korotetusta eläkevakuutusmaksusta.

152 §

Valtion osuus

Valtio on velvollinen suorittamaan eläkekassalle kolmanneksen kaikista niistä tämän lain mukaisista eläkkeistä ja kuntoutusrahoista, jotka eläkekassa tai muu eläkelaitos maksaa.

Valtio suorittaa kunakin vuonna valtion osuuden enakkona määrän, joka vastaa valtion osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää.

Valtion osuuden ja ennakon suorittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

11 luku

Kustannusten jako eläkelaitosten kesken

153 §

Eläkkeen vastuunjako-osan määräytyminen

Eläkekassa vastaa yksin tämän lain mukaisesta eläkkeestä siltä osin kuin eläke ylittää työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavan määrän.

Tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavasta määrästä ja tämän lain mukaisen kuntoutusrahan koko määrästä eläkekassa vastaa siten kuin 154—159 §:ssä säädetään.

Tarkemmat säännökset tämän lain mukaisen työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavan eläkkeen määrän laskemisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

154 §

Eläkekassan vastuu vanhuuseläkkeestä

Eläkekassa on vastuussa:

1) työntekijän ja eläkkeensaajan vanhuuseläkkeen siitä osasta, joka perustuu työntekijän ennen 55 vuoden iän täyttämistä tekemään työhön ja joka vastaa puolen prosentin vuotuista

eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänä 65 vuotta ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön antamien laskuperusteiden mukaan; eläkekassan vastuuseen ei kuitenkaan lueta 101 §:n mukaisesta vuosiansioiden palkkakertoimella tarkistamisesta tai eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 102 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuvaa korotusta eikä elinaikakertoimesta johtuvaa muutosta;

2) määrästä, joka 155 §:n ja sosiaali- ja terveysministeriön antamien laskuperusteiden mukaan on siirretty eläkekassan vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan; ja

3) määrästä, joka on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan rahastoidun osan kasvattamiseksi.

155 §

Vanhuuseläkevastuiden täydentäminen eläkevastuun täydennyskertoimella

Vanhuuseläkkeiden rahastoituja osia täydennetään rahastoinnin lisäämiseksi vuosittain määrällä, joka lasketaan 202 §:n mukaisiin laskuperusteisiin sisällytettävän työntekijän eläkelain 171 §:n mukaisen eläkevastuun täydennyskerroimen avulla.

156 §

Eläkekassan vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Eläkekassa on vastuussa sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvista kustannuksista, jossa vakuutetun tämän lain ja työntekijän eläkelain mukaisten työansioden yhteismäärä 82 §:n mukaisen tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden aikana on vähintään 12 566,70 euroa, samassa suhteessa kuin mikä on eläkekassassa vakuutettujen tämän lain alaisten työansioden osuus vastaavien 3 §:ssä mainittujen eläkeläisten mukaisten työansioden sekä 80 §:ssä ja 82 §:n 2 momentissa tarkoitettujen työ- tai ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina.

Eläkekassa ei vastaa työkyvyttömyyseläkkeestä siltä osin kuin 1 momentissa mainittuna

kahtena kalenterivuonna eläkekassassa vakuutetut tämän lain alaiset työansiot alittavat 2 094,45 euroa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun eläkkeeseen luetaan mukaan myös työntekijän eläkelain perusteella saatava eläkkeenosa.

Eläkekassan vastuuseen ei kuitenkaan kuulu:

1) 30 §:n mukainen kuntoutuskorotus; kuntoutuskorotus ei kuulu eläkekassan vastuuseen myöskään siltä osin kuin korotus kohdistuu 153 §:n 1 momentissa tarkoitettuun tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavan määrän ylittävään osaan;

2) 80 §:ssä tarkoitettua palkattomalta ajalta karttunut eläkkeen osa;

3) eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 102 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuva korotus; eikä

4) 87 §:n mukainen työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus.

157 §

Eläkekassan vastuu kuntoutusrahasta ja muista kuntoutuskustannuksista

Eläkekassan vastuu kuntoutusrahasta on yhtä suuri kuin 156 §:ssä tarkoitettulla tavalla määräytyvä vastuu sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, johon vakuutetulla olisi oikeus, jos hän olisi tullut työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi 28 §:ssä tarkoitettulla hetkellä.

Eläkekassa vastaa yksin kuntoutuksesta huolehtivana eläkelaitoksena suorittamistaan muista kuin kuntoutustuen ja kuntoutusrahan aiheuttamista kustannuksista.

158 §

Eläkekassan vastuu palkattomilta ajoilta karttuneesta eläkkeen osasta

Edellä 80 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta karttuneesta eläkkeen osasta vastaavat 3 §:n 1 ja 2 momentissa mainittujen eläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työan-

sioiden mukaisessa suhteessa. Eläketurvakeskuksen hakemat perusteet eläkekassan mahdolliselle ennakkomaksulle ja lopulliselle maksulle sekä näiden maksujen suoritusajat sisältyvät työntekijän eläkelain 183 §:n 2 momentissa mainittuihin vastuunjakoperusteisiin.

159 §

Eläkekassan vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista

Eläkekassa ja työntekijän eläkelain mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset vastaavat yhteisesti seuraavista kuluista siltä osin kuin niitä ei saada muualta kustannetuiksi:

1) muut kuin 154 ja 156 §:ssä tarkoitettut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, lukuun ottamatta työntekijän eläkelain 174 ja 175 §:n mukaisesti maksettavaa määrää;

2) eläkkeiden ja kuntoutusrahojen ne osat, jotka ylittävät 154—157 §:n mukaiset määrät; tällöin kuntoutusrahan kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella kuntoutusraha on myönnetty;

3) perhe-eläke;

4) osa-aikaeläke;

5) kuntoutuskorotus; kuntoutuskorotuksen määrään luetaan tällöin myös korotuksen määrä siltä osin kuin se kohdistuu 153 §:n 1 momentissa tarkoitettuun tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavan määrän ylittävään osaan;

6) sosiaali- ja terveysministeriön antamien vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteiden muuttamisesta aiheutuvat kustannukset;

7) 154 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista siirroista johtuvat kustannukset; ja

8) työntekijän eläkelain 179 §:n 1 momentin 1—8 kohdassa tarkoitettut, mainittuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudet.

Edellä 1 momentissa lueteltuihin muihin kuin kuntoutusrahoista aiheutuviin kuluihin ei sisällytetä 158 §:ssä tarkoitettuja eläkkeen osia.

Eläkekassan osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista vanhuuseläkekuluista, lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuori-

tuksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluja, määräytyy yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Eläkekassan osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkekuluista, työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluista sekä 1 momentin 2—5 kohdan mukaisista kuluista määräytyy eläkekassassa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Eläkekassan osuus 1 momentin 6 ja 7 kohtien mukaisista kuluista määräytyy siten kuin 4 momentin mukaisissa laskuperusteissa on tarkemmin määritetty. Eläkekassan osuus 1 momentin 8 kohdan mukaisista vastaavista kuluista määräytyy kuten 1 momentin mukaiset yhteisesti kustannettavat kulut.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin mukaisten kulujen jakamisesta eläkelaitosten kesken. Yhteisesti kustannettavien kulujen jakamista varten tarvittavat suuret määritellään sosiaali- ja terveysministeriön eläkekassalle asetuksella antamissa laskuperusteissa.

160 §

Vastuu eläkekassan tai muun eläkelaitoksen joutuessa konkurssiin

Jos eläkekassan tai työntekijän eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettun eläkelaitoksen konkurssin vuoksi eläke, kuntoutusetuus, 102 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuva korotus taikka työntekijän eläkelain voimaannanolain 32 §:n 5 momentissa tarkoitettu rekisteröity lisäetu jää kokonaan tai osittain turvaamatta, eläkekassa ja työntekijän eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettut eläkelaitokset vastaavat niistä yhteisesti eläkekassassa ja mainituissa eläkelaitoksissa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Tämän lain mukaisella eläkkeellä tarkoitetaan tällöin 153 §:n 2 momentissa säädettyä tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavaa osaa. Tarkemmat säännökset eläkekassan vastuusta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Eläkekassa ja työntekijän eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettut eläkelaitokset vastaavat tällöin yhteisesti myös työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain 14 §:n 3 momentissa tai vakuutuskassalain 79 §:n 3 momentissa tarkoitusta tasoitusmäärästä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaiseen vähimmäismäärään saakka.

161 §

Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista ja kustannusten selvittely

Eläkekassan vastuuseen Eläketurvakeskuksen kustannuksista, työttömyysvakuutusrahaston maksuun, kustannusten selvittelyyn, kustannusten jakamista koskevaan päätökseen sekä eläkekassan ja muiden eläkelaitosten väliseen sopimisoikeuteen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 180 ja 182—185 §:ssä säädetään.

12 luku

Vakuuttamisen valvonta

162 §

Eläkekassan valvontavelvollisuus

Eläkekassa valvoo, että työnantaja täyttää tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa.

163 §

Eläkekassan ja Eläketurvakeskuksen tarkastusoikeus

Eläkekassalla ja Eläketurvakeskuksella on oikeus tehdä tarkastus työnantajan toimitiloissa ja oikeus ryhtyä muihin valvontatoimenpiteisiin sen selvittämiseksi, onko työnantaja täyttänyt tämän lain mukaiset velvoitteensa. Tarkastettavan työnantajan on esitettävä tarkastuksessa palkkirjanpitoa, työaikakirjanpitoa sekä esitystai tallennusmuodosta riippumatta kaikki muu aineisto, jolla voi olla vaikutusta tarkastettavan tämän lain mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuteen.

Tarkastuksen tekemistä varten eläkekassalla ja Eläketurvakeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

Työnantajan asunnossa tarkastus saadaan tehdä vain, jos on perusteltua syytä epäillä, että työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa ja tarkastus on välttämätön asian selvittämiseksi. Tarkastuksen työnantajan asunnossa saa suorittaa vain poliisi tai veroviranomainen.

164 §

Eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertäminen ja väärinkäyttö

Jos:

1) eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertämiseksi;

2) eläkevakuutusmaksun välttämiseksi;

3) perusteettoman eläketurvan järjestämiseksi; tai

4) muusta vastaavasta syystä oikeustoimelle on annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, tätä järjestämisvelvollisuutta ratkaistaessa, eläkevakuutusmaksua määrättäessä tai eläkeasiaa käsiteltäessä on meneteltävä asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.

165 §

Työeläkevakuutusmaksupetos

Mitä rikoslain (39/1889) 29 luvun 4 a ja 4 b §:ssä säädetään työeläkevakuutusmaksupetoksesta ja törkeästä työeläkevakuutusmaksupetoksesta sekä niiden rangaistuksesta, koskee myös tässä laissa tarkoitettua työnantajaa tai tämän edustajaa, joka on rikkonut mainituissa rikoslain säännöksissä tarkoitettulla tavalla tämän lain mukaiset velvoitteensa.

IV OSA

ELÄKEKASSAN HALLINTO

13 luku

Eläkekassan johto

Eläkekassan toimielimet

166 §

Eläkekassan valtuuskunta ja hallitus

Eläkekassassa on valtuuskunta ja hallitus. Henkilö ei saa samanaikaisesti olla valtuuskunnan ja hallituksen jäsenenä.

167 §

Valtuuskunnan nimittäminen ja kokoonpano

Sosiaali- ja terveysministeriö nimittää eläkekassan valtuuskunnan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Valtuuskuntaan kuuluu kolme toista jäsentä sekä heille määrätyt henkilökohdaiset varajäsenet. Jäsenistä kaksi edustaa sosiaali- ja terveysministeriötä sekä yksi liikenne- ja viestintäministeriötä. Muista jäsenistä viisi edustaa työnantajia ja viisi työntekijöitä. Viimeksi mainituista kolme edustaa miehistöä, yksi kansipäällystää ja yksi konepäällystää.

Sosiaali- ja terveysministeriön on määrättävä yksi valtuuskunnan jäsenistä valtuuskunnan puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön on ennen työnantajia ja työntekijöitä edustavien valtuuskunnan jäsenten ja heidän varajäsentensä nimittämistä hankittava asianomaisen alan kunkin tunnistetun järjestön ehdotus jäseneksi ja varajäseneksi. Ministeriön on nimitettävä tässä momentissa tarkoitettut jäsenet ehdotusten perusteella. Jos järjestö ei tee asianmukaista ehdotusta ministeriön määräämässä ajassa, ministeriön on kuitenkin suoritettava nimittäminen.

Mitä tässä laissa säädetään valtuuskunnan jäsenestä, sovelletaan vastaavasti varajäseneneen.

168 §

Valtuuskunnan jäsenen kelpoisuusehdot

Valtuuskunnan jäsenen on täytettävä seuraavat kelpoisuusehdot:

1) valtuuskunnan jäsenenä ei voi olla vajaa-valtainen eikä konkurssissa oleva eikä myöskään henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon;

2) valtuuskunnan jäsenistä vähintään puolella on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä eläkekassalle lupaa poiketa tästä; ja

3) valtuuskunnan jäsenellä tulee olla merenkulun, vakuutusalan tai sijoitustoiminnan tuntemusta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, valtuuskunnan puheenjohtajalla tai varapuheenjohtajalla tulee olla hyvä työeläkevakuutustoiminnan tuntemus.

169 §

Valtuuskunnan jäsenen eroaminen tai erottaminen

Valtuuskunnan jäsen voi erota tehtävästään kesken valtuuskunnan toimikauden. Jäsen voidaan myös erottaa tehtävästään kesken toimikauden, jos tähän on erityistä syytä.

Jos jäsen eroaa tai erotetaan tehtävästään kesken valtuuskunnan toimikauden, hänen tilalleen on nimitettävä uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

170 §

Valtuuskunnan jäsenten palkkiot

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa valtuuskunnan jäsenten palkkiot, jotka suoritetaan eläkekassan varoista.

171 §

Valtuuskunnan tehtävät

Valtuuskunta päättää eläkekassan toiminnan yleisistä periaatteista ja valvoo eläkekassan hallituksen ja toimitusjohtajan toimintaa. Valtuuskunta kokoontuu varsinaiseen kokoukseen vähintään kerran kalenterivuodessa viimeistään kesäkuun kuluessa.

172 §

Valtuuskunnan koolle kutsuminen

Valtuuskunnan kutsuu koolle sen puheenjohtaja tai hallitus.

Kutsu kokoukseen on toimitettava jokaiselle valtuuskunnan jäsenelle ja varajäsenelle hänen ilmoittamallaan osoitteella lähetettävällä kirjautulla kirjeellä, joka on annettava postin kuljetettavaksi varsinaisen kokouksen ollessa kysymyksessä vähintään kahta viikkoa ja ylimääräisen kokouksen ollessa kysymyksessä vähintään viikkoa ennen kokousta.

173 §

Hallituksen jäsenen oikeus olla läsnä valtuuskunnan kokouksessa

Hallituksen jäsenelle on varattava tilaisuus olla läsnä ja käyttää puheoikeutta valtuuskunnan kokouksessa.

174 §

Valtuuskunnan varsinainen kokous

Valtuuskunnan varsinaisessa kokouksessa on:

1) esitettävä tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus;

2) esiteltävä kysymys edellisen vuoden tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vahvistamisesta;

3) päätettävä niistä toimenpiteistä, joihin edellisen vuoden hallinto ja tilinpäätös antavat aihetta;

4) määrättävä hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä tilintarkastajien palkkiot;

5) valittava tilintarkastajat ja varatilintarkastajat; sekä

6) käsiteltävä muut kokouskutsussa mainitut asiat.

175 §

Valtuuskunnan ylimääräinen kokous

Ylimääräinen valtuuskunnan kokous on pidettävä, jos Vakuutusvalvontavirasto niin määrää tai jos eläkekassan hallitus katsoo sen tarpeelliseksi taikka jos vähintään kuusi valtuuskunnan jäsentä sitä ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii. Jos tilintarkastajat toimittamansa tarkastuksen perusteella katsovat sen tarpeelliseksi, ylimääräinen kokous on kutsuttava koolle heidän vaatimuksestaan.

Ylimääräinen kokous on pidettävä kuukauden kuluessa sen jälkeen, kun vaatimus ylimääräisen kokouksen pitämisestä on saapunut valtuuskunnan puheenjohtajalle tai hallitukselle.

176 §

Valtuuskunnan kokouksessa päätettävät asiat

Valtuuskunnan kokouksessa ei saa tehdä päätöstä muista asioista kuin niistä, jotka lain mukaan on siinä käsiteltävä tai jotka on kokouskutsussa erikseen mainittu. Tämän estämättä voidaan kuitenkin päättää uuden kokouksen pitämisestä määrättyä asiaa varten.

Jos valtuuskunnan jäsen haluaa saattaa jonkin asian kokouksen käsiteltäväksi, hänen on ilmoitettava siitä valtuuskunnan puheenjohtajalle tai hallitukselle vähintään kahta viikkoa ennen sitä ajankohtaa, jolloin kutsu kokoukseen viimeistään on toimitettava, ja näin ilmoitettu asia on mainittava kokouskutsussa. Jos kokouskutsu on lähetetty valtuuskunnan jäsenille ennen edellä tarkoitettua asian ilmoittamista, asiasta on erikseen ilmoitettava valtuuskunnan jäsenille edellä 172 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

177 §

Valtuuskunnan kokouksen päätöksenteko

Valtuuskunnan kokouksessa päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide. Jos kolmannes läsnä olevista valtuuskunnan jäsenistä sitä vaatii, äänestys on toimitettava suljetuin lipuin.

Valtuuskunnan jäsen ei saa äänestää asiassa, joka koskee häntä henkilökohtaisesti.

178 §

Valtuuskunnan kokouksen pöytäkirja

Valtuuskunnan kokouksessa on pidettävä pöytäkirjaa, jonka laatiminen kuuluu puheenjohtajan valitsemalle sihteerille. Pöytäkirjaan on merkittävä saapuvilla olleet valtuuskunnan jäsenet, tehdyt ehdotukset ja päätökset sekä toimitetut äänestykset. Pöytäkirja on sihteerin varmennettava sekä puheenjohtajan ja vähintään kahden kokouksessa sitä varten valitun, saapuvilla olleen jäsenen tarkastettava ja allekirjoitettava.

179 §

Hallituksen nimittäminen ja kokoonpano

Sosiaali- ja terveysministeriö nimittää eläkekassan hallituksen neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan, jollei jäljempänä toisin säädetä. Hallitukseen kuuluu viisi jäsentä ja heille määrätty henkilökohtaiset varajäsenet. Näistä puheenjohtajana ja samalla valtion edustajana toimii ministeriön määräämä jäsen ja varapuheenjohtajana hänen varajäsenensä. Muista jäsenistä kaksi edustaa työnantajia ja kaksi työntekijöitä. Työntekijöitä edustavista jäsenistä toinen edustaa miehistöä ja toinen päällystöä. Päällystöä edustava jäsen nimitetään kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että hallituksessa vuorollaan ovat edustettuina kansipäällystö ja konepäällystö.

Sosiaali- ja terveysministeriön on ennen työnantajia ja työntekijöitä edustavien hallituksen jäsenten ja heidän varajäsentensä nimittämistä

hankittava asianomaisen alan kunkin tunnustetun järjestön ehdotus jäseneksi ja varajäseneksi, jonka mukaan ministeriön on nimittäminen toimitettava. Jos järjestö ei tee asianmukaista ehdotusta ministeriön määräämässä ajassa, ministeriön on kuitenkin suoritettava nimittäminen.

Mitä tässä laissa säädetään hallituksen jäsenestä, sovelletaan vastaavasti varajäseneseen.

180 §

Hallituksen jäsenen kelpoisuusehdot

Hallituksen jäsenen on täytettävä seuraavat kelpoisuusehdot:

1) hallituksen jäsenenä ei voi olla vajaavaltainen eikä konkurssissa oleva eikä myöskään henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon;

2) hallituksen jäsenistä vähintään puolella on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei sosiaali- ja terveystoimi myönnä eläkekassalle lupaa poiketa tästä; ja

3) hallituksen jäsenen on oltava hyvämaineinen.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hallituksen puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulee olla hyvä työeläkevakuutustoiminnan tuntemus ja hallituksessa on oltava hyvä merenkulkualan ja sijoitustoiminnan asiantuntemus.

181 §

Hallituksen jäsenen eroaminen ja erottaminen

Hallituksen jäsen voi erota tehtävästään kesken hallituksen toimikauden. Jäsen voidaan myös erottaa tehtävästään kesken toimikauden, jos tähän on erityistä syytä.

Jos jäsen eroaa tai erotetaan tehtävästään kesken hallituksen toimikauden, hänen tilalleen on nimitettävä uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

182 §

Hallituksen koolle kutsuminen

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan tai toimitusjohtajan kutsusta.

Puheenjohtajan on kutsuttava hallitus koolle, jos vähintään kaksi hallituksen jäsentä sitä ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii.

183 §

Hallituksen toiminta jaostoina

Hallituksella on oikeus toimia jaostoina, joihin voi kuulua myös eläkekassan toimihenkilöitä, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

184 §

Hallituksen tehtävät

Hallituksen tehtävänä on:

1) huolehtia eläkekassan hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä;

2) ratkaista eläkeasiat;

3) antaa lausuntoja ja tehdä esityksiä merenkulkijoiden eläketurvaa ja sen kehittämistä koskeissa asioissa;

4) huolehtia, että eläkekassan kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja että eläkekassalla on toimintansa laatuun ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät;

5) hyväksyä eläkekassan sijoitussuunnitelma;

6) päättää eläkekassan varojen sijoittamisesta;

7) nimittää eläkekassan toimitusjohtaja sekä muut johtavat toimihenkilöt sekä päättää heidän palkkauksestaan ja muista näihin toimiin liittyvistä asioista;

8) laatia vuosittain eläkekassan tilinpäätös ja toimintakertomus;

9) kantaa ja vastata eläkekassan puolesta;

10) hoitaa ne asiat, jotka eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta annetussa laissa (/2006) säädetään hallituksen tehtäviksi; sekä

11) hoitaa eläkekassan ne asiat, jotka eivät kuulu valtuuskunnan hoidettaviksi.

Hallituksella on oikeus antaa 1 momentin 2, 6, 9 ja 11 kohdassa mainitut asiat tai osa niistä

jaostonsa, jäsenensä taikka eläkekassan toimihenkilön ratkaistaviksi.

Vakuutusvalvontavirasto antaa tarkemmat määräykset 1 momentin 4 kohdassa mainitun sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä.

185 §

Hallituksen päätösvaltaisuus ja jäsenen esteellisyys

Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on puheenjohtaja ja kaksi jäsentä, joista toisen tulee edustaa työnantajia ja toisen työntekijöitä, ja nämä ovat yksimieliset. Muissa tapauksissa päätösvaltaisuuden edellytyksenä on, että saapuvilla on puheenjohtaja ja vähintään kolme jäsentä.

Hallituksen jäsen ei saa osallistua hänen ja eläkekassan välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn. Hän ei myöskään saa osallistua eläkekassan ja kolmannen välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn, jos hänellä on odotettavissa siitä olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa eläkekassan edun kanssa. Mitä tässä pykälässä säädetään sopimuksesta, sovelletaan vastaavasti muuhun oikeustoimeen sekä oikeudenkäyntiin ja muuhun puhevallan käyttämiseen.

186 §

Hallituksen päätöksenteko

Hallituksen päätös sijoitussuunnitelman hyväksymisestä on tehtävä kahden kolmasosan enemmistöllä jäsenten antamista äänistä. Muissa asioissa hallituksen päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi puheenjohtajan kannattama mielipide.

Sillä tunnustetun päällystöjärjestön erikseen valtuuttamalla henkilöllä, joka ei ole 179 §:n 1 momentin mukaan hallituksessa jäsenyysvuorossa, on oikeus olla saapuvilla hallituksen kokouksessa ja osallistua siellä keskusteluun.

187 §

Toimitusjohtaja

Eläkekassalla on hallituksen nimittämä toimitusjohtaja. Eläkekassalla voi olla hallituksen nimittämä toimitusjohtajan sijainen. Mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta, sovelletaan vastaavasti toimitusjohtajan sijaiseen.

Toimitusjohtajan on oltava hyvämaineinen ja hänellä on oltava hyvä työeläkevakuustustoiminnan, sijoitustoiminnan ja liikkeenjohdon tuntemus.

Toimitusjohtaja hoitaa eläkekassan juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että eläkekassan kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

188 §

Tiedoksianto eläkekassalle

Haaste tai muu tiedoksianto katsotaan toimitetuksi eläkekassalle, kun se on annettu laillisessa järjestyksessä tiedoksi hallituksen jäsenelle taikka henkilölle, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen henkilön kanssa kirjoittaa eläkekassan nimi. Vähintään yhdellä tässä pykälässä tarkoitettulla henkilöllä on oltava asuinpaikka Suomessa.

189 §

Eläkekassan nimenkirjoitus

Eläkekassan nimen kirjoittaa:

- 1) hallituksen puheenjohtaja yhdessä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kanssa;
- 2) toimitusjohtaja yhdessä hallituksen jäsenen tai hallituksen siihen valtuuttaman henkilön kanssa; tai
- 3) kaksi hallituksen valtuuttamaa toimihenkilöä yhdessä.

Eläkekassan on viipymättä ilmoitettava sen nimen kirjoittamiseen oikeutettujen henkilöiden nimet ja kotipaikat sosiaali- ja terveysministeriölle ja Vakuutusvalvontavirastolle. Vakuutus-

valvontavirasto antaa pyynnöstä todistuksen siitä, ketkä ovat oikeutettuja kirjoittamaan eläkekassan nimen.

190 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen ja valtuuskunnan jäsen, eläkekassan toimitusjohtaja ja 184 §:n 2 momentissa mainittu hallitukseen kuulumaton henkilö on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut eläkekassalle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia, sosiaali- ja terveysministeriön tai Vakuutusvalvontaviraston määräyksiä tai vakuutusta koskevia perusteita rikkomalla on aiheutettu eläkekassan toimintapiiriin kuuluvalla tai kuuluneella henkilöllä, eläkkeen tai muun etuuden saajalle tai muulle henkilölle. Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa säädetään.

Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvastuuseen on kuitenkin sovellettava vahingonkorvauslain 4 luvun ja työsopimuslain (55/2001) 12 luvun 1 §:n 3 momentin säännöksiä työntekijän korvausvastuusta.

14 luku

Eläkekassan tilintarkastus

191 §

Sovellettava laki

Eläkekassan tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (936/1994) säädetään.

Vakuutusvalvontavirasto antaa tarvittaessa ohjeita eläkekassan tilintarkastuksen suorittamisesta.

192 §

Tilintarkastajien valinta ja kelpoisuus

Eläkekassan kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta sekä hallintoa tarkastamaan on valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja heille vastaavat kelpoisuusehdot täyttävät varatilintarkastajat. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaisissa tarkoitettu Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö.

Yksi tilintarkastaja on nimettävä valvontatilintarkastajana huolehtimaan eläkekassan kirjanpidon ja hallinnon tehokkaasta valvonnasta tilikauden aikana. Lisäksi on nimettävä yksi tilintarkastaja tai varatilintarkastaja valvontatilintarkastajan sijaiseksi. Valvontatilintarkastajan ja tämän sijaisen on oltava 1 momentissa tarkoitettu tilintarkastaja.

193 §

Tilintarkastajan toimikausi

Edellä 192 §:ssä tarkoitetut tilintarkastajat valitaan tilikaudeksi kerrallaan.

Tilintarkastajan tehtävä päättyy tilikauden päätyttyä pidettävässä eläkekassan valtuuskunnan varsinaisessa kokouksessa tai jos uusi tilintarkastaja valitaan hänen tilalleen.

194 §

Oikeus vaatia tilintarkastajan määräämistä

Vakuutusvalvontaviraston on ilmoituksesta määrättävä eläkekassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän luvun tai tilintarkastuslain mukaisesti; tai

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslaissa tarkoitettua kelpoisuutta tai jos tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslaissa tarkoitettulla tavalla riippumaton.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Eläkekassan hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen,

jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Vakuutusvalvontaviraston on pyydettävä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentissa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu tilintarkastajan määräys annetaan, eläkekassan hallitusta on kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkekassalle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Vakuutusvalvontaviraston määräämän tilintarkastajan tilalle.

195 §

Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus

Eläkekassan tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava Vakuutusvalvontavirastolle eläkekassaa koskevista seikoista ja päätöksistä, jotka hän on saanut tietoonsa tehtäväänsä suorittaessaan ja joiden voidaan katsoa:

- 1) olennaisesti rikkovan eläkekassan toiminnan harjoittamista koskevaa lainsäädäntöä;
- 2) vaarantavan eläkekassan toiminnan jatkumisen; tai
- 3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa muistutukseen tai tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vahvistamista koskevan kielteisen lausunnon esittämiseen.

Eläkekassan tilintarkastaja on myös velvollinen ilmoittamaan Vakuutusvalvontavirastolle 1 momentissa mainituista seikoista ja päätöksistä, jotka hän saa tietoonsa suorittaessaan tehtäväänsä yhteisössä, jossa eläkekassalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta.

Vilpittömässä mielessä toimineelle tilintarkastajalle ei aiheudu vastuuta tämän pykälän mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

15 luku

Eläkekassan tilinpäätös ja toimintakertomus

196 §

Sovellettavat lait

Eläkekassan kirjanpidossa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sekä konsernitilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, sekä kirjanpitoasetusta (1339/1997), jollei tämän luvun säännöksistä taikka 197 §:ssä tarkoitettua sosiaali- ja terveysministeriön asetukselta tai Vakuutusvalvontaviraston määräyksistä muuta johdu.

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, eläkekassan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan myös soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/1979) 10 luvun 1 §:n 5 ja 6 momenttia, 1 a—1 c, 4 ja 4 a §:ää, 4 b §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtaa ja 2 momenttia sekä 4 c §:ää.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia, 2 luvun 4 §:n 2 momenttia, 3 luvun 1 §:ää, 2 §:n 2 momenttia sekä 6, 9 ja 11 §:ää, 4 luvun 1, 3 ja 4 §:ää, 5 §:n 5 momenttia ja 7 §:ää, 5 luvun 2, 2 a, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 a luvun 2—5 §:ää sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta eläkekassan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimiseen.

Eläkekassa on velvollinen laatimaan ja sisällyttämään tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöksen noudattaen soveltuvin osin, mitä säädetään vakuutusyhtiölain 10 luvun 1 §:n 4 momentissa, 1 c §:n 1, 2, 4 ja 5 momentissa, 4 ja 4 a §:ssä, 4 b §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa ja 2 momentissa, 4 c §:ssä, 11 §:n 1 momentin 2—4 virkkeessä, 3—5 ja 8 momentissa sekä 11 a ja 11 b §:ssä.

Kirjanpitolain 6 luvun 1 ja 2 §:ää, 7 §:n 6 momenttia, 7 a luvun 2—5 §:ää ja 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta eläkekassan konsernitilinpäätöksen ja emoyrityksenä olevan eläkekassan toimintakertomuksen laatimiseen.

197 §

Sovellettavat asetukset, määräykset ja ohjeet

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan eläkekassan harjoittaman vakuutustoinnin erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset:

- 1) tase- ja tuloslaskelmakaavoista sekä rahoituslaskelmasta;
- 2) taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitetiedoista sekä toimintakertomuksessa annettavista tiedoista;
- 3) konsernitaseesta, konsernituloslaskelmasta ja konsernin rahoituslaskelmasta; ja
- 4) konsernitaseen, konsernituloslaskelman ja konsernin rahoituslaskelman liitetiedoissa annettavista tiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä.

Vakuutusvalvontavirasto antaa vakuutustoinnin erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset eläkekassan ja sen konsernin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta.

Vakuutusvalvontavirasto voi antaa ohjeita ja lausuntoja tämän lain kirjanpitoa ja tilinpäätöstä sekä toimintakertomusta koskevien säännösten, sosiaali- ja terveysministeriön 1 momentissa tarkoitetun asetuksen sekä kirjanpitolain ja kirjanpitoasetuksen soveltamisesta eläkekassaan.

Eläkekassan tuloslaskelma ja tase on laadittava 1 momentissa tarkoitettuja kaavoja yksityiskohtaisempina, jos se on tarpeen tilikauden tuloksen muodostumiseen vaikuttaneiden tekijöiden tai tase-erien selventämiseksi tai jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi eläkekassan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu asetus, määräys, ohje, lupa tai lausunto on kirjanpitolain tai kirjanpitoasetuksen yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, ministeriön tai Vakuutusvalvontaviraston on ennen asetuksen, määräyksen, ohjeen, luvan tai lausunnon antamista pyydyttävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

198 §

Vakuutusvalvontaviraston oikeus myöntää eläkekassalle poikkeuksia

Vakuutusvalvontavirasto voi erityisestä syystä yksittäistapauksissa myöntää eläkekassalle poikkeuksia:

- 1) 196 §:n 4 momentin säännöksistä;
- 2) vakuutusyhtiölain 10 luvun 1 c §:n 5 momentin ja 11 a §:n 2 momentin säännöksistä;
- 3) tuloslaskelman ja taseen laatimisessa noudatettavia kaavoja ja liitetietoja koskevista säännöksistä;
- 4) toimintakertomuksen tarkempaa sisältöä koskevista säännöksistä;
- 5) tase-erittelyjä ja liitetietojen erittelyjä koskevista säännöksistä; ja
- 6) konsernituloslaskelman ja -taseen laatimisessa noudatettavia kaavoja ja liitetietoja koskevista säännöksistä.

199 §

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen antaminen tilintarkastajille

Tilinpäätös ja toimintakertomus on annettava tilintarkastajille vähintään kuukausi ennen eläkekassan valtuuskunnan kokousta.

16 luku

Eläkekassan vastuuelka ja sen kattaminen

200 §

Vastuuelan kirjaaminen

Eläkekassan on kirjattava vastuuelkana tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon eläkekassan ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

201 §

Vastuuvelan kattaminen

Eläkekassan on katettava 200 §:ssä tarkoitettu vastuovelka, velka työntekijän eläkelain 183 §:ssä tarkoitettuun vastuunjakoon, velka yrittäjän eläkelain 142 §:ssä tarkoitettuun vastuunjakoon, 152 §:stä johtuva velka valtiolle sekä vakuutusmaksuista johtuvat velat noudattaen eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta annetun lain säännöksiä ja ottaen lisäksi huomioon vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 3 momentin 3 ja 7 kohdan säännökset.

202 §

Vakuutusteknisen vastuuvelan laskuperusteet

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella eläkekassalle vakuutusteknisen vastuuvelan laskuperusteet ottaen huomioon, mitä 152 §:n 1 momentissa ja 153—160 §:ssä sekä työntekijän eläkelain 167, 168, 170 ja 171 §:ssä säädetään.

17 luku

Eläkekassan varojen sijoittaminen

203 §

Sijoitustoiminnan järjestäminen

Eläkekassan sijoitustoiminnan on oltava itsenäistä ja eläkekassassa on sitä varten oltava riittävä henkilöstö toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen.

Vakuutusvalvontavirasto antaa tarvittaessa määräykset 1 momentissa tarkoitettua sijoitustoiminnan itsenäisyydestä sekä sijoitustoimintaa täydentävien varojenhoitopalvelujen, asiantuntijapalvelujen, aputoimintojen ja niihin rinnastettavien palvelujen käytöstä.

204 §

Sijoitussuunnitelma

Hallituksen on laadittava eläkekassalle sen varojen sijoittamista koskeva suunnitelma (*sijoitussuunnitelma*). Sijoitussuunnitelmassa on erityisesti otettava huomioon eläkekassan harjoittaman vakuutustoiminnan luonne lakisääteisen sosiaaliturvan osana ja 207 §:ssä asetetut vaatimukset eläkekassan toiminnalle. Sijoitussuunnitelmaan on liitettävä eläkekassan vakuutusmaatikon lausunto siitä, täyttääkö sijoitussuunnitelma eläkekassan vastuuvelan luonteen asettamat vaatimukset eläkekassan sijoitustoiminnalle.

Sijoitussuunnitelmasta on käytävä ilmi, missä määrin eläkekassa ostaa varainhoitopalveluja, sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluja, aputoimintoja tai niihin rinnastettavia muita palveluja.

Vakuutusvalvontavirasto antaa tarkemmat määräykset tässä pykälässä tarkoitettua sijoitussuunnitelmasta.

205 §

Sijoituksia koskevat rajoitukset

Eläkekassan varoja ei saa käyttää sen toiminnalle vieraaseen tarkoitukseen.

Eläkekassa ei saa ilman Vakuutusvalvontaviraston lupaa hankkia kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa yhteisössä, jollei yhteisön toimintaa voida pitää työeläkevakuutusliikkeeseen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoituksenmukaisena tai jollei kysymyksessä ole asunto- tai kiinteistöyhteisö.

Eläkekassa ei saa yksin eikä yhdessä tytäryhteisönsä kanssa ilman Vakuutusvalvontaviraston lupaa omistaa yli kymmentä prosenttia osakkeista, jäsenosuuksista tai yhtiöosuuksista eikä yli kymmentä prosenttia kaikkien osakkeiden, jäsenosuuksien tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä julkisen valvonnan alaisessa luotto- tai rahoituslaitoksessa eikä niissä määräysvaltaa käyttävässä luottolaitostoiminnasta anne-

tun lain (1607/1993) 4 §:n 1 momentissa tarkoitussa omistusyhteisössä rahastoyhtiötä lukuun ottamatta.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun omistukseen lasketaan myös sellaiset osakkeet ja niiden tuottama äänimäärä, jotka eläkekassa voi optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan nojalla merkitä.

18 luku

Eläkekassan vakavaraisuus

Vakavaraisuus ja toimintapääoma

206 §

Vakuutustekninen tutkimus

Eläkekassan on suoritettava vakuutustekninen tutkimus eläkekassan tilasta vähintään joka toinen vuosi sekä muulloinkin, jos Vakuutusvalvontavirasto pitää sitä tarpeellisena. Jos tutkimuksen perusteella havaitaan, että maksut eivät turvaa eläkekassan vakavaraisuutta tai että ne ovat liian korkeat, eläkekassan on viipymättä ilmoitettava siitä Vakuutusvalvontavirastolle ja tehtävä esitys sosiaali- ja terveysministeriölle maksujen muuttamiseksi.

207 §

Vakavaraisuuden järjestäminen

Eläkekassan toimintapääoma ja muut eläkekassan vakavaraisuuteen vaikuttavat seikat on järjestettävä vakuutetun edut turvaavalla tavalla ottaen huomioon tuottojen ja kulujen todennäköinen vaihtelu ja arvioitavissa olevat muut epävarmuustekijät.

208 §

Vakavaraisuusrajan ja toimintapääoman laskeminen

Eläkekassan vakavaraisuusraja lasketaan eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja

vastuuvelan kattamisesta annetun lain mukaisesti. Vastuuvelnana käytetään tällöin 202 §:n mukaisen vakuutusteknisen vastuuvelan ja vakuutusriskien heilahteluihin varattavan laskennallisen osan yhteismäärää. Vakuutusriskien heilahteluihin varattava laskennallinen osa määritellään 202 §:n mukaisessa sosiaali- ja terveysministeriön antamassa asetuksessa.

Eläkekassan toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla eläkekassan varojen on katsottava ylittävän eläkekassan velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset noudattaen soveltuvin osin vakuutusyhtiölain 11 luvun 2 ja 5 §:ää. Velkoihin kuuluvana vastuuvelnana käytetään 1 momentin mukaista vakuutusteknistä vastuuvelnana.

209 §

Vakavaraisuuden vahvistamista koskevat suunnitelmat

Jos eläkekassan toimintapääoma on pienempi kuin 208 §:n mukainen vakavaraisuusraja, eläkekassan on viipymättä toimitettava Vakuutusvalvontaviraston hyväksyttäväksi taloudellisen aseman tervehdyttämissuunnitelma.

Jos eläkekassan toimintapääoma on pienempi kuin kolmasosa 208 §:n mukaisesta vakavaraisuusrajasta, eläkekassan on viipymättä toimitettava Vakuutusvalvontaviraston hyväksyttäväksi lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma.

210 §

Vakavaraisuutta ja toimintapääomaa koskevat ohjeet

Vakuutusvalvontavirasto antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet 206 §:ssä tarkoitettuun esityksestä maksujen muuttamiseksi ja vakuutusteknisen tutkimuksen laatimisesta sekä 209 §:ssä tarkoitetuista suunnitelmista.

19 luku

Eläkekassan valvonta

211 §

Eläkekassan valvonta ja toiminnasta annettavat tiedot

Eläkekassa on Vakuutusvalvontaviraston valvonnan alainen. Eläkekassan tulee vuosittain kahden viikon kuluessa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vahvistamisesta toimittaa Vakuutusvalvontavirastolle jäljennös tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja tilintarkastajien lausunnosta sekä kertomus toiminnastaan ja tilistaan. Kertomus on toimitettava Vakuutusvalvontaviraston vahvistaman kaavan mukaisella lomakkeella.

Eläkekassan on annettava Vakuutusvalvontavirastolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle niiden määräämässä kohtuullisessa ajassa eläkekassan toiminnasta muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, jotka ovat tarpeen tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Vakuutusvalvontavirastolla on oikeus muullakin tavalla tarkastaa eläkekassan toimintaa.

212 §

Vakuutusvalvontaviraston oikeus kiellon, kehotuksen tai rangaistusvaatimuksen antamiseen

Jos Vakuutusvalvontavirasto havaitsee eläkekassan menettelleen tämän lain vastaisesti, se voi kieltää virheellisen päätöksen täytäntöönpanon. Jos päätös on jo pantu täytäntöön, Vakuutusvalvontavirasto voi velvoittaa eläkekassan ryhtymään toimenpiteisiin oikaisun aikaansaamiseksi. Kiellon tai kehotuksen tehosteeksi Vakuutusvalvontavirasto voi asettaa uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Etelä-Suomen lääninhallitus. Uhkasakosta on muuten voimassa, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Jos 190 §:ssä tarkoitettu henkilö on samassa pykälässä mainitulla tavalla tuottanut eläkekassalle vahinkoa, Vakuutusvalvontavirasto voi ryhtyä sellaiseen toimenpiteeseen, että virallinen syyttäjä määrätään tuomioistuimessa teke-

mään asiasta aiheutuva vahingonkorvaus- ja rangaistusvaatimus.

213 §

Muutoksenhaku Vakuutusvalvontaviraston päätökseen

Vakuutusvalvontaviraston päätökseen, joka on annettu 212 §:n nojalla, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain (78/1999) 6 §:ssä säädetään.

Vakuutusvalvontaviraston päätös, joka on annettu 212 §:n 1 momentin nojalla, voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta.

214 §

Omaisuuksien luovutus- ja panttauskielto

Mitä työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 31 §:ssä säädetään työeläkevakuutusyhtiön omaisuuden luovutus- ja panttauskielosta, koskee myös eläkekassan omaisuuden luovuttamista ja panttaamista.

V OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

20 luku

Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito

215 §

Sovellettavat säännökset

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999; julkisuuslaki) sovelletaan eläkekassan ja Eläketurvakeskuksen asiakirjojen ja toiminnan julkisuuteen siltä osin kuin eläkekassa ja Eläketurvakeskus käyttävät julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkista valtaa, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Myös silloin, kun kysymys ei ole julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkisen val-

lan käytöstä, sovelletaan eläkekassassa ja Eläketurvakeskuksessa tämän lain toimeenpanoon liittyvissä asioissa julkisuuslain:

- 1) asiakirjasalaisuutta;
- 2) vaitiolovelvollisuutta;
- 3) hyväksikäyttökieltoa;
- 4) salassa pidettäviä asiakirjoja koskevia 22—24 §:ää; ja

5) rangaistussäännöksiä sisältävää 35 §:ää. Tietojen luovuttamisesta on tällöin voimassa, mitä salassapidosta poikkeamisesta ja sen lakkaamisesta säädetään julkisuuslain 7 luvussa.

Tätä lakia toimeenpantaessa sovelletaan tässä luvussa säädetyn lisäksi, mitä säädetään työntekijän eläkelain:

1) 197 §:ssä tiedoista eläkkeeseen oikeuttavien palkattomalta ajalta saatujen etuuksien perusteena olevista tuloista;

2) 198 §:ssä oikeudesta saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi;

3) 201 §:ssä tietojen antamisesta Eläketurvakeskukselle vanhuuseläkevastuiden täydennyskertoimien laskemiseksi;

4) 202 §:ssä tietojen maksuttomuudesta;

5) 205 §:ssä tietojen antamisesta rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi;

6) 206 §:ssä tietojen antamisesta viranomaisille ja luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle;

7) 207 §:ssä tietojen antamisesta työntekijän ryhmähenkivakuutusta varten;

8) 208 §:ssä tietojen luovuttamisesta eteenpäin;

9) 209 §:ssä tietojen eteenpäin luovuttajan vastuusta; ja

10) 210 §:ssä tietojen antamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla.

Mitä edellä mainituissa työntekijän eläkelain pykälissä säädetään eläkelaitoksista, koskee myös eläkekassaa.

Siltä osin kuin eläkekassan toiminnassa ei ole kysymys eläketurvan toimeenpanosta, eläkekassan toimintaan sovelletaan soveltuvien osin vakuutuskassalain (1164/1992) 165 ja 165 a—165 c §:ää.

216 §

Työnantajan taloudellista asemaa koskevat tiedot

Sen lisäksi, mitä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään elinkeinonharjoittajaa koskevien tietojen salassa pitämisestä, myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon perustuvat asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat työnantajan taloudellista asemaa, ovat salassa pidettäviä.

217 §

Työntekijän ja eläkkeenhakijan oikeus saada tietoja

Eläkekassan ja Eläketurvakeskuksen on annettava työntekijälle tämän pyynnöstä hallussaan olevat työntekijän eläkeoikeutta koskevat tiedot. Asianosaisen tiedonsaantioikeudesta, oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta sekä oikeudesta tarkastaa itsestään rekisteriin talletetut tiedot on muuten voimassa, mitä julkisuuslaissa ja henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Eläkekassan on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen eläkehakemuslomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla tiedot siitä, mistä hänen tietojaan voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa.

218 §

Työnantajan oikeus saada tietoja

Työnantajalla on oikeus saada eläkekassalta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä kirjanpitoaan, palkkahallintoaan ja yrityksen työeläkemaksun tarkastamista varten välttämättömät tiedot tämän lain mukaan myönnetystä eläkkeestä ja muut edellä mainittuja tarkoituksia varten välttämättömät tiedot.

219 §

Työnantajan velvollisuus antaa tietoja

Jos käsiteltävänä olevan vakuuttamis-, eläke- tai kuntoutusasian ratkaisemiseksi tai muuten tämän lain tai Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) mukaisten tehtävien toimeenpanossa tarvitaan tietoja työntekijän työskentelystä ja työolosuhteista tai muista vastaavista seikoista, työnantaja on velvollinen antamaan tiedot eläkekassalle, Eläketurvakeskukselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle.

Pyydettyäessä työnantajalta työntekijän eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saa ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa vain ne työntekijää koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä työnantajalta pyydettyjen tietojen yksilöimiseksi.

220 §

Selvitys eläkkeensaajalta eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista

Eläkekassa voi eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta riippumatta vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen vaikuttavista seikoista, jos on aihetta epäillä, että näissä seikoissa on tapahtunut muutoksia.

221 §

Eläkekassan oikeus saada tietoja valvontaa varten

Eläkekassalla on oikeus salassapitosäädösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä 162 §:ssä säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

21 luku

Täydentävät säännökset ja voimaantulo

222 §

Päätös teoreettisen eläkkeen määrästä

Jos työntekijä on työskennellyt kahdessa tai useammassa EU- tai ETA-maassa ja hän hakee kansaneläkettä, hänellä on oikeus pyynnöstä saada päätös siitä teoreettisen eläkkeen määrästä, jonka eläkekassa ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle hänen kansaneläkkeensä laskemista varten.

223 §

Eläkeoikeuden siirtäminen Euroopan yhteisöihin

Työntekijällä on oikeus siirtää tämän lain mukainen eläkeoikeutensa Euroopan yhteisöihin siten kuin eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetussa laissa (165/1999) säädetään.

Euroopan yhteisöihin siirtyvään ja sieltä palautettavaan eläkeoikeuteen sovelletaan eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain säännöksiä siltä osin kuin mainitussa laissa on tämän lain säännöksistä poikkeavia säännöksiä.

224 §

Ajanjaksojen pituuksien laskeminen

Tämän lain mukaisten ajanjaksojen pituuksia ja 9 §:ssä tarkoitettuja päiviä laskettaessa kalenterikuukauteen katsotaan sisältyvän 30 päivää. Kalenterikuukausien pituudet tasoitetaan siten, että kuukauden viimeistä päivää pidetään aina kalenterikuukauden 30 päivänä.

Ajanjakson pituus ja 9 §:ssä tarkoitettujen päivien lukumäärä kuukaussiksi muunnettuna lasketaan siten, että päivien lukumäärä jaetaan kolmellakymmenellä. Jos 9 §:ssä tarkoitettujen

päivien lukumäärää kuukausiksi muunnettaessa täysien kuukausien lisäksi jää jäljelle vähintään viisitoista päivää, katsotaan niiden vastaavan yhtä kuukautta.

225 §

Virka-apu

Eläkekassalla on oikeus kuulusteluttaa todistajia käräjäoikeudessa omasta aloitteestaan tai asianosaisen pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian selvittämistä varten.

226 §

Esteellisyys

Sen estämättä, mitä hallintolain (434/2003) 28 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetään, eläkekassan toimihenkilö ja hallituksen jäsen voivat käsitellä tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvaa asiaa, joka koskee eläkekassassa eläketurvan järjestänyttä työnantajaa tai tällaisen työnantajan palveluksessa olevaa työntekijää.

227 §

Vakuutusmatemaatikko

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten eläkekassalla on oltava vakuutusmatemaatikko.

Vakuutusmatemaatikon tehtävistä ja kelpoisuusehdoista on vastaavasti voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetään.

Vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroamisesta on eläkekassan tehtävä ilmoitus Vakuutusvalvontavirastolle.

228 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Eläkekassan on säilytettävä tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämiseen ja eläkeasiaan liittyvät asiakirjat siten kuin arkistolaissa (831/1994) säädetään. Jos arkistolaitos ei ole

määrännyt säilytettäväksi mainittuja asiakirjoja pysyvästi, eläkekassan on säilytettävä:

1) vakuutuksen voimassaoloa ja päättymistä koskevat asiakirjat ja tiedot, eläkehakemus, lääkärinlausunnot ja -kannanotot ja muut eläkkeensaajan terveydentilaa, työ- ja toimintakykyä, kuntouttamismahdollisuuksia sekä maksettuja ja evättyjä etuuksia koskevat lausunnot, tutkimustulokset, selvitykset ja muut niihin rinnastettavat asiakirjat ja tiedot, eläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen vaikuttavat tulotiedot sekä eläkekassan eläkettä ja haudausavustusta koskevat päätökset 100 vuoden ajan;

2) valitusasiaa koskevat asiakirjat 50 vuoden ajan, jollei niitä ole edellä 1 kohdan mukaan säilytettävä tätä pidempää aikaa;

3) asiakirjat, jotka koskevat työnantajan yritystoiminnan omistussuhteita, vakuutusmaksun määrittämiseen tarvittavia työntekijöiden palkkatietoja, vakuutusmaksun perintää, etuuksien maksamiskieltoa koskevia viranomaisten ja vakuutuslaitosten ilmoituksia sekä vakuutuslaitosten takautumisoikeutta 10 vuoden ajan; ja

4) muut tämän lain mukaista toimintaa koskevat asiakirjat kuuden vuoden ajan.

Asiakirjojen ja tietojen säilytysaika alkaa siitä, kun eläkehakemus on saapunut eläkekassaan tai kun asia on muulla tavoin tullut eläkekassassa vireille.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää sellaisesta asiakirjojen ja tietojen tallennusmenetelmästä, jolla luotettavasti säilytetään asiakirjojen ja tietojen asiasisältö. Tällä tavoin tallennettuina niiden katsotaan vastaavan alkuperäisiä, jollei muuta näytetä.

229 §

Valmiussuunnittelu

Eläkekassan tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa osallistumalla vakuutusalan valmiussuunnitteluun ja valmistelemalla etukäteen poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sekä muin toimenpitein.

Jos 1 momentista aiheutuvat tehtävät edellyttävät sellaisia toimenpiteitä, jotka selvästi poik-

keavat tavanomaisena pidettävästä eläkekassan toiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, tällaiset kustannukset voidaan korvata huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitetusta huoltovarmuusrahastosta.

Vakuutusvalvontavirasto voi antaa ohjeita 1 momentin soveltamisesta.

230 §

Työntekijöiden ja työnantajien neuvonta

Ensisijainen vastuu tämän lain soveltamisalaan kuuluvien asioiden neuvonnasta on eläkekassalla.

231 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Laki

merimieseläkelain voimaanpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Merimieseläkelaki (/2006), jäljempänä uusi laki, tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Ennen uuden lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tällä lailla kumotaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annettu merimieseläkelaki (72/1956) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, jäljempänä vanha laki.

Uutta lakia sovelletaan lain soveltamisalaan kuuluvassa työsuhteessa tehtyyn työhön lain voimaantulosta lukien.

Uutta lakia sovelletaan myös ennen sen voimaantuloa myönnettyyn vanhan lain mukaiseen eläkkeeseen. Jos tällaista eläkettä määrättäessä kuitenkin on noudatettu ennen 1 päivänä tammikuuta 2005 voimassa olleita säännöksiä, noudatetaan, mitä merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (884/2004) voimaantulosäännöksessä säädetään.

Uutta lakia sovelletaan myös vanhan lain mukaiseen eläkevakuutusmaksuun, joka kohdistuu aikaan ennen uuden lain voimaantuloa, ellei tämän lain 5 §:ssä toisin säädetä.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan vanhan lain säännökseen tai muutoin tarkoitetaan vanhan lain säännöstä, säännöksen sijasta sovelletaan sen tilalle tullutta uuden lain säännöstä, jollei uudesta laista tai tästä laista muuta johdu.

Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa merimieseläkelain mukaisilla ansioilla tarkoitetaan vanhan lain mukaisia ansioita.

2 §

Uuden lain mukaisen eläkkeen määräytyessä 66—70 §:n perusteella, ennen 1 päivää tammikuuta 2005 karttunut eläke määräytyy siten kuin tämän momentin 1—3 kohdassa säädetään soveltaen 1 kohdassa vanhan lain 16 §:ää ja 20 §:n 1 momentin 1—5 virkettä, sellaisina kuin ne olivat ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olevassa laissa, sekä merimieseläkelain muutta-

misesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momenttia:

1) kunkin työsuhteen osalta erikseen määrätyt eläkkeet lasketaan yhteen; ennen 1 päivää tammikuuta 2005 karttuneen eläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 50 prosenttia työntekijän kymmenen viimeisen meripalveluvuoden eri työsuhteiden yhteenlaskettujen palkkojen keskimääräisestä kuukausipalkasta; kymmentä viimeistä meripalveluvuotta laskettaessa otetaan huomioon vuosi 2004 ja sitä edeltäneet kalenterivuodet, kuitenkin siten, että ajalta ennen vuotta 1996 otetaan huomioon enintään neljä kalenterivuotta ja jätetään huomioon ottamatta sellaiset meripalveluvuodet, joilta työntekijälle on maksettu osa-ajaeläkettä; keskimääräinen kuukausipalkka määräytyy kuitenkin niiden kalenterivuosien ja niiden ansioiden perusteella kuin se olisi määräytynyt, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004 tai jos edellä tarkoitettu keskimääräinen kuukausipalkka on olennaisesti alhaisempi tai korkeampi kuin se palkka, jota työntekijä on saanut merimiestöimistä niin pitkänä aikana, että alhaisempaa tai korkeampaa palkkaa on voitu pitää vakiintuneena, pidetään keskimääräisenä kuukausipalkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka työntekijällä olisi ollut, jollei muutosta olisi ollut;

2) edellä 1 kohdan mukaisesti laskettu eläke muunnetaan kertoimella, joka saadaan jakamalla uuden lain 66 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen eläkkeen karttumisprosentin osoittama luku 1,6 luvulla 2;

3) karttunut eläke määräytyy vanhan lain 22 a §:n mukaisesti, sellaisena kuin se oli ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleessa laissa.

Uuden lain mukaisen eläkkeen määräytyessä 66—70 §:n perusteella, uuden lain mukaan karttuneen eläkkeen, vuosilta 2005 ja 2006 vanhan lain 16 §:n mukaan karttuneen eläkkeen ja 1 momentissa säädetyn, ennen 1 päivää tammikuuta 2005 karttuneen eläkkeen myönnettävä yhteismäärä määräytyy siten kuin tämän momentin 1, 2 tai 3 kohdassa säädetään soveltaen sitä 1, 2 tai

3 kohdan säännöstä, jonka mukaan eläke muodostuu suurimmaksi:

1) uuden lain mukaisen eläkkeen määrä sekä vuosilta 2005 ja 2006 karttuneen eläkkeen määrä lisätään 1 momentin 1 kohdan mukaisesti laskettuun eläkkeeseen; näin laskettuna myönnettävän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrä voi kuitenkin ylittää 1 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän ainoastaan siltä osin kuin uuden lain mukainen eläke sekä vuosilta 2005 ja 2006 karttunut vanhan lain mukainen eläke on karttunut sen kalenterikuukauden jälkeen, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 63 vuotta tai uuden lain 8 §:n 2 momentissa tai uuden lain voimaan tullessa voimassa olleen vanhan lain 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän;

2) uuden lain mukaisen eläkkeen määrä sekä vuosilta 2005 ja 2006 karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 1 momentin 2 kohdan mukaisesti laskettuun eläkkeeseen;

3) uuden lain mukaisen eläkkeen määrä sekä vuosilta 2005 ja 2006 karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 1 momentin 3 kohdan mukaisesti laskettuun eläkkeeseen.

Uuden lain mukaisen eläkkeen määräytyessä 72—76 §:n mukaisesti, ennen 1 päivää tammikuuta 2005 karttunut eläke määräytyy siten kuin tämän momentin 1 tai 2 kohdassa säädetään soveltaen 1 kohdassa vanhan lain 17 §:ää ja 20 §:n 1 momentin 1—5 virkettä, sellaisina kuin ne olivat ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleessa vanhassa laissa, sekä merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momenttia:

1) karttunut eläke määräytyy siten kuin edellä 1 momentin 1 kohdassa säädetään;

2) karttunut eläke määräytyy vanhan lain 17 §:n mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004, siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttava aika kohdistuu vuosille 1991—2004; ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1991 ansaitulta eläkkeeseen oikeuttavalta maksumuokaudelta eläkkeen määrä on 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Uuden lain mukaisen eläkkeen määräytyessä 72—76 §:n mukaisesti, uuden lain mukaan kart-

tuneen eläkkeen, vuosilta 2005 ja 2006 vanhan lain 17 §:n mukaan karttuneen eläkkeen ja edellä 3 momentissa säädetyn, ennen 1 päivää tammikuuta 2005 karttuneen eläkkeen myönnettävä yhteismäärä määräytyy siten kuin tämän momentin 1 tai 2 kohdassa säädetään soveltaen sitä 1 tai 2 kohdan säännöstä, jonka mukaan eläke muodostuu suurimmaksi:

1) uuden lain mukaisen eläkkeen määrä sekä vuosilta 2005 ja 2006 karttuneen eläkkeen määrä lisätään 3 momentin 1 kohdan mukaisesti laskettuun eläkkeeseen; näin laskettuna myönnettävän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrä voi kuitenkin olla enintään 1 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän suuruinen;

2) uuden lain mukaisen eläkkeen määrä sekä vuosilta 2005 ja 2006 karttuneen eläkkeen määrä lisätään 3 momentin 2 kohdan mukaisesti laskettuun eläkkeeseen.

Jos 2 momentin 1 kohdassa tai 4 momentin 1 kohdassa säädetyllä tavalla lasketun vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen, uuden lain voimaan tullessa voimassa olleen vanhan lain 11 b §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta karttuneen eläkkeen, uuden lain 80 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta karttuneen eläkkeen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan karttuneen eläkkeen yhteismäärä ylittää 1 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän, vähennetään ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaan karttuneen eläkkeen, uuden lain voimaan tullessa voimassa olleen vanhan lain 11 a §:ssä tarkoitetuista työansioista tai uuden lain 78 §:ssä tarkoitetuista työansioista karttuneen eläkkeen määrästä edellä mainitun enimmäismäärän ylittävän osan vastaava määrä. Eläkkeiden yhteismäärää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon sitä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua uuden lain voimaantullessa voimassa olleen vanhan lain 11 a §:ssä tarkoitetuista työansioista tai uuden lain 78 §:ssä tarkoitetuista työansioista karttunutta eläkettä, joka on karttunut sen kalenterikuukauden päättymisen jälkeen, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 63 vuotta tai uuden lain

8 §:n 2 momentissa tai uuden lain voimaan tullessa voimassa olleen vanhan lain 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän.

3 §

Mitä uuden lain 37 ja 108 §:ssä säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, kun eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta eläkettä tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään silloin, kun ennen 1 päivänä tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen. Jos edunjättäjä sai kuollessaan sellaista eläkettä, johon ei ole sovellettu tämän pykälän ensimmäisessä virkkeessä mainittuja säännöksiä, niitä ei sovelleta myöskään hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen.

4 §

Uuden lain 81 §:ssä tarkoitettu eläkeote lähetetään työntekijälle ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 2008. Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada pyynnöstä tieto rekisteröidyistä työansioistaan jo vuonna 2007.

Uuden lain 81 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua viiden vuoden määräaikaa sovelletaan vuonna 2013 ja sen jälkeen.

Vuonna 2008 lähetettävällä työntekijän eläkeotteella on tiedot uuden lain 81 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuista työansioista ja etuuksista kymmeneltä eläkeotteen lähettämistä edeltävältä kalenterivuodelta, vuonna 2009 vastaavat tiedot ovat yhdeksältä, vuonna 2010 kahdeksalta, vuonna 2011 seitsemältä ja vuonna 2012 kuudelta eläkeotteen lähettämistä

edeltävältä vuodelta. Uuden lain 81 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei kuitenkaan ilmoiteta eläkeotteella aikaisemmalta ajalta kuin vuodesta 2005 lukien.

Jos uuden lain 81 §:n 4 momentin mukaiset, työntekijän riidattomasti osoittamat työansiot on ansaittu ennen vuotta 2005, eläke määräytyy näistä ansioista vanhan lain mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa ansioiden ansaintavuonna. Eläke määräytyy samalla tavoin myös sellaisista työntekijän riidattomasti osoittamista työansioista, jotka on ansaittu ennen vuotta 2006, jos työntekijälle tulee määrättäväksi työkyvyttömyys-, työttömyys- tai perhe-eläke tämän lain 20 §:n 2 momentin mukaisesti.

5 §

Uuden lain 81 §:n 3 ja 4 momentin, 122 §:n ja 123 §:n 4 momentin sekä 148 ja 150 §:n mukaisista viiden vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan vuoden 2013 alusta lukien. Vuosina 2007 ja 2008 mainittu vanhentumisaika on kymmenen vuotta, vuonna 2009 yhdeksän, vuonna 2010 kahdeksan, vuonna 2011 seitsemän ja vuonna 2012 kuusi vuotta. Mainittuja vanhentumisaikoja laskettaessa otetaan huomioon myös ennen uuden lain voimaantuloa kulunut aika.

6 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus lisätään ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2010. Kertakorotus lisätään myös sellaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen 1 päivää tammikuuta 2006. Tällöin kertakorotus lisätään sen korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän ikää vuoden 2010 alussa, edellyttäen, että työkyvyttömyyseläkkeen alkamisesta on tuolloin kulunut vähintään viisi kalenterivuotta.

Kun työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on sattunut ennen 1 päivää tammikuuta 2006, kertakorotus lisätään ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 ja 8 a §:n mukaisesti yhteensovitetuun eläkkeeseen. Jos perhe-eläke määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan, kertakorotus lisätään ennen

1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8 ja 8 a §:n mukaisesti yhteensovitetuun perhe-eläkkeeseen.

7 §

Vuonna 2010 ja sen jälkeen alkavat vanhuuseläkkeet muunnetaan elinaikakerroimella uuden lain 88 §:n mukaisesti. Elinaikakerroin vahvistetaan ensimmäisen kerran vuodelle 2009.

8 §

Uuden lain 137 §:ää sovelletaan poistohakemuksiin, jotka tulevat vireille 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

9 §

Jos eläketapahtuma on vuosina 2006—2009, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan vuoden 2004 työansiona huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004, ja vuoden 2005 työansiot otetaan huomioon siten kuin uuden lain 82—84 §:ssä säädetään. Tällöin tarkasteluajana käytetään vastaavasti tulevan ajan ansion perusteena huomioon otettavien vuosien määrää. Jos eläketapahtuma on vuonna 2010, otetaan vuoden 2005 työansiot huomioon siten kuin uuden lain 69, 75 ja 82—84 §:ssä sekä 86 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään ja tarkastelu aika määrätään vastaavasti vuosien 2005—2010 perusteella. Uuden lain 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua ansioedellytystä määrättäessä otetaan huomioon työansioita kuntoutushakemuksen vireille tuloa edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.

Uuden lain 156 §:n 1 momentissa tarkoitettun tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemesta tarkasteluajana on vuosi 2005, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006.

Uuden lain 156 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajamäärää sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2007 tai sen jälkeen.

10 §

Ennen vuotta 2005 päättyneen tai merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (884/2004) voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaisesti päätetyn työsuhteen eläkepalkka voidaan harkinnanvaraisesti tarkistaa työntekijän hakemuksesta ennen 1 päivänä tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain 16 d §:n mukaan ja ennen vuotta 1996 päättyneen työsuhteen eläkepalkka merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 8 momentin mukaan. Edellytyksenä eläkepalkan tarkistamiselle on, että eläkepalkan harkinnanvaraista tarkistamista koskeva työntekijän hakemus tulee eläkekassaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2011.

11 §

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 1982 alkanutta ja yhdenjaksoisesti jatkunutta osatyökyvyttömyyseläkettä saavan työntekijän työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja muutoksen voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden, osatyökyvyttömyyseläke muutetaan täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi muutosta seuraavan kuukauden alusta lukien.

12 §

Työkyvyttömyyseläke, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005 tai aikaisemmin ja joka on myönnetty soveltaen ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain 15 §:n 1 momentissa säädettyä työkyvyttömyysmääritelmää, tarkistetaan työkyvyssä tapahtuneen muutoksen johdosta osatyökyvyttömyyseläkkeestä täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi tai täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä osatyökyvyttömyyseläkkeeksi tai lakkautetaan työkyvyn palautumisen johdosta soveltaen vanhan lain 15 §:n 1 momenttia ja 23 §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004.

13 §

Ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 kuolleen edunjättäjän jälkeen perhe-eläkettä saavalla lap-

sella on oikeus saada perhe-eläkettä niin kauan kuin työkyvyttömyys yhdenjaksoisesti jatkuu, jos hän sairauden, vian tai vamman johdosta on kykenemätön suorittamaan työtä, jota on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, ja jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin hän täytti 18 vuotta. Perhe-eläkkeen maksamisen jatkaminen sen jälkeen, kun lapsi täyttää 18 vuotta, edellyttää eri hakemusta.

Täysorvon lisää saavan perhe-eläkkeen saajan oikeus täysorvon lisään määräytyy ennen uuden lain voimaantuloa voimassa olleen vanhan lain mukaisesti silloinkin, kun perhe-eläkkeen määrä tulee tarkistettavaksi uuden lain tultua voimaan.

14 §

Oikeus leskeneläkkeeseen on 1 päivänä heinäkuuta 1955 tai sitä ennen syntyneellä leskellä siten kuin merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (102/1990) voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädetään.

15 §

Lesken uuden avioliiton takia lakkautettua leskeneläkettä aletaan maksaa lesken hakemuksesta uudelleen ennen uuden lain voimaantuloa voimassa olleen vanhan lain 28 a §:n 1 momentin mukaisesti, jos lesken uusi avioliitto purkautuu ennen uuden lain voimaantuloa ja hakemus uudelleen maksamisesta toimitetaan eläkekassalle kuuden kuukauden kuluessa uuden lain voimaantulosta.

16 §

Ammatillisen kuntoutuksen edellytyksenä oleva tulevan ajan ansioiden edellytys täyttyy, kun työntekijän eläkkeessä on otettu huomioon tuleva aika ennen 1 päivänä tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain 12 a ja 12 b §:n mukaisena.

17 §

Jos työntekijä on työskennellyt Suomessa ennen 1 päivää tammikuuta 2005, uuden lain 66 §:n 3 momentissa tai 72 §:n 3 momentissa tar-

koitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen työsuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain perusteella.

18 §

Eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen 1 päivää tammikuuta 2007, sovelletaan ennen 1 päivää tammikuuta 2007 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8 §:n 6 momenttia myös uuden lain voimaantulon jälkeen.

Sellaista sotilasvammalain (404/1948) mukaista korvausta, joka perustuu vuosien 1939—1945 sodissa saatuun vammaan, ei vähennetä vanhan eikä uuden lain mukaisesta eläkkeestä.

19 §

Jos työntekijä saa maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain mukaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain mukaista luopumiskorvausta, maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea, eläkettä karttuu sen aikaisesta työs-kentelystä uuden lain 68 §:n mukaisesti 1,6 prosenttia vuodessa tai 74 §:n mukaisesti 1,5 prosenttia vuodessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun sukupolvenvaihdoseläkkeen, luopumiskorvauksen ja luopumistuen perusmäärä otetaan huomioon:

- 1) eläkkeenä, jota saavalla ei ole oikeutta osaaikaeläkkeeseen;
- 2) leskeneläkettä määrättäessä lesken ansiotyön perusteella saamana eläkkeenä;
- 3) uuden lain 97 §:n 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä; ja
- 4) uuden lain 80 §:n 5 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä.

20 §

Eläke, jonka eläketapahtuma on ennen vuotta 2005, määräytyy ennen vuotta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaisesti, jollei meri-

mieseläkelain muuttamisesta annetun lain (884/2004) voimaantulosäännöksestä muuta johdu.

Sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, taikka sellaiseen vanhuuseläkkeeseen, jossa työntekijä on täyttänyt vanhan lain 14 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn vanhuuseläkeiän ennen vuotta 2005, sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen vanhan lain säännöksiä. Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke ansaitun suuruisena. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain (1224/2004) 12 luvun 3 §:ssä säädetyn ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

Jos perhe-eläkkeen eläketapahtuma on vuoden 2005 jälkeen, mutta perhe-eläke määräytyy sellaisen edunjättäjän saaman eläkkeen perusteella, joka on yhteensovitettu ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaisesti, myös perhe-eläke yhteensovitetaan edellä tarkoitetun mukaisesti. Tällöin yhteensovitusrajaa laskettaessa ei kuitenkaan vähennetä perhe-eläkelain (38/1969) mukaan suoritettavaa lapseneläkkeen perusmäärää tai leskeneläkkeen perusmäärää.

21 §

Ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osaaikaeläkkeeseen ja sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen sovelletaan, mitä vanhan lain 14 §:ssä, 14 b §:n 1 momentin johdantokappaleessa sekä 14 c §:n 2 momentissa, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004, sekä vanhan lain 16 §:n 4 momentissa ja 17 §:n 7 momentissa, sellaisena kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2002, säädetään. Tällaisella työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen 31 päivänä joulu-

kuuta 2004 voimassa olleen vanhan lain säännösten mukaisesti.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla työntekijällä on oikeus saada vanhuuseläke vähentämättömänä 63 vuotta täytettyään. Jos kuitenkin työntekijä jatkaa osa-aikatyössä 65 vuotta täytettyään, osa-aikaeläke muuttuu samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Sen estämättä, mitä uuden lain 66 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 72 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetään, eläkettä karttuu työansioista 2 prosenttia vuodessa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 65 vuotta, ja 1,6 prosenttia vuodessa 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 68 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välisenä aikana. Jos osa-aikatyöstä karttunut vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, lykättyä eläkkeen osaa korotetaan siten kuin uuden lain 11 §:n 4 momentissa säädetään. Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös silloin, kun myönnetään uutta eläkettä sellaisen osa-aikaeläkkeen jälkeen, jonka eläketahtuma on ennen 1 päivää tammikuuta 2005.

22 §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä on oikeus työttömyyseläkkeeseen siten kuin uuden lain voimaan tullessa voimassa olleessa vanhassa laissa ja sen muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksissä säädetään. Muilta osin työttömyyseläkkeeseen ja sen saajaan sovelletaan, mitä uuden lain voimaan tullessa voimassa olleessa vanhan lain 15 e §:ssä, 16 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 4 momentissa, 17 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 4 momentissa sekä työntekijäin eläkelain 17 b §:n 3 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työntekijän oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määräytyy samalla tavoin kuin se määräytyisi, jos työttömyyseläkkeen eläketapahtuma olisi 31 päivänä joulukuuta 2006. Tällöin tulevan ajan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa

ansiot otetaan huomioon 31 päivään joulukuuta 2006 saakka.

23 §

Jos työntekijällä ei ole uuden lain tai työntekijän eläkelain alaista työskentelyä vuonna 2007 tai sen jälkeen, tulevan ajan oikeuden sisältävää työttömyyseläkkeestä vastaa eläkekassa tai se työntekijän eläkelain toimeenpanosta vastaava eläkelaitos, jossa työntekijän työsuhteen perusteella määräytyvään eläkkeeseen luetaan tuleva aika tai sitä vastaava ansio 22 §:n 1 momentin perusteella.

Jos työntekijällä on uuden lain tai työntekijän eläkelain mukaisia työansioita vuonna 2007 tai sen jälkeen yhteensä vähintään 20 000 euroa, tulevan ajan oikeuden tai sitä vastaavan ansion sisältävän työttömyyseläkkeen kustannuksista vastaavat eläkekassa ja työntekijän eläkelain toimeenpanosta vastaavat eläkelaitokset yhteisesti siten kuin uuden lain 159 §:ssä säädetään. Eläkekassa ja työntekijän eläkelain toimeenpanosta vastaavat eläkelaitokset vastaavat yhteisesti myös sellaisen työttömyyseläkkeen kustannuksista, johon ei sisälly tulevan ajan oikeutta tai sitä vastaavaa ansiota.

Jos työntekijällä on uuden lain tai työntekijän eläkelain mukaisia työansioita vuonna 2007 tai sen jälkeen yhteensä vähemmän kuin 20 000 euroa, tulevan ajan oikeuden tai sitä vastaavan ansion sisältävän työttömyyseläkkeen kustannuksista vastaa eläkekassa tai se työntekijän eläkelain toimeenpanosta vastaava eläkelaitos, jossa vakuutetun työsuhteen perusteella määräytyvään eläkkeeseen luetaan tuleva aika tai sitä vastaava ansio 22 §:n 2 momentin perusteella.

Edellä 2 ja 3 momentissa mainitut rahamäärät vastaavat työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkkakertoimen arvoa 1 (1,000) vuonna 2004.

24 §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden vanhan lain säännösten mukaan 62 vuoden iän täyttämiseen asti.

25 §

Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on myönnetty soveltaen ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain säännöksiä, eläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uuden lain voimaantulon jälkeen uutta eläkettä sen estämättä, mitä tämän lain 20 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään, uuden lain 66—70 §:n mukaisesti tai 72—76 §:n mukaisesti ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä.

26 §

Sen estämättä, mitä tämän lain 20 §:n 2 momentissa säädetään, vanhuuseläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uuden lain voimaantulon jälkeen uutta eläkettä uuden lain 66—70 §:n mukaisesti tai 72—76 §:n mukaisesti ja näin karttunut eläke myönnetään uuden lain 13 §:n 3 momentin mukaisesti siitä huolimatta, että työntekijä on täyttänyt ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain 14 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn vanhuuseläkeiän ennen 1 päivää tammikuuta 2005.

27 §

Sen estämättä, mitä uuden lain 65 §:ssä säädetään, ennen vuotta 1950 syntyneellä työntekijällä on oikeus uuden lain 66—70 §:n mukaisesti määräytyvään työkyvyttömyyseläkkeeseen tai työttömyyseläkkeeseen edellyttäen, että eläkekassa on uuden lain 108 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen ja työntekijällä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus tulevaan aikaan ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain 12 a—12 c §:n mukaan.

Sen estämättä, mitä uuden lain 65 §:ssä säädetään, uuden lain voimaan tullessa voimassa olleen vanhan lain 15 e §:n 11 momentin mukaisesti myönnettävä vanhuuseläke määräytyy uuden lain 66 ja 68—70 §:n mukaisesti edellyttäen, että eläkekassa on uuden lain 108 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen ja työntekijällä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus tulevaan aikaan, ennen 1 päivää

tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain 12 a—12 c §:n mukaan, jos eläke vanhuuseläkkeen sijaan myönnettäisiin työttömyyseläkkeenä.

28 §

Uutta lakia sovelletaan myös ennen sen voimaantuloa nimitettyihin uuden lain 166 §:ssä tarkoitettuun eläkekassan valtuuskuntaan ja eläkekassan hallitukseen. Valtuuskunnan ja hallituksen toimikausien pituuksia laskettaessa otetaan huomioon myös ennen uuden lain voimaantuloa kulunut aika.

29 §

Sen estämättä, mitä uuden lain 63 §:ssä säädetään, uuden lain 63 §:n 1 momentissa säädetyllä leskellä tai 3 momentissa säädetyllä kuolinpesällä on oikeus hautausavustukseen myös, jos edunjättäjä kuollessaan sai ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain 14 §:n mukaista vanhuuseläkettä tai 15 §:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä taikka ennen uuden lain voimaantuloa voimassa olevan vanhan lain 16 §:n mukaisesti määräytyvää vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä ja muut uuden lain 63 §:ssä säädetyt hautausavustuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

30 §

Työntekijällä, jonka vanhan lain mukainen työsuhte on päättynyt ennen 1 päivää tammikuuta 1967 hänen tai hänen omaistensa saamatta eläkettä ja joka ei ole palannut vanhan lain mukaiseen työsuhteeseen kolmen vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä, ei ole oikeutta vanhan lain mukaiseen eläkkeeseen mainitun työsuhteen päättymistä edeltävältä ajalta. Hänelle annetaan tällöin hänen suorittamiaan eläkevakuumaksuja vastaava vapaakirja, johon sovelletaan, mitä vapaakirjasta säädetään vanhan lain 17 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 1966.

Jos kuitenkin 1 momentissa tarkoitettu yli kolme vuotta kestänyt yhdenjaksoinen poissaolo vanhan lain mukaisesta merimiestoimesta on johtunut pääasiallisesti tarpeellisen ammattikou-

lutuksen hankkimisesta tai täydentämisestä taikka merimiestoimen aikana saadusta sairaudesta, viasta tai vammasta, myös poissaoloa edeltävä merimiestoimi otetaan hakemuksesta huomioon eläkkeeseen oikeuttavana aikana.

31 §

Työntekijällä, jolla on työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 18 ja 19 momentin sekä mainitun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetun lain (886/2004) voimaantulosäännöksen 20 momentin mukaan oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle 62 vuotta alemmassa iässä, on oikeus saada sekä vanhan että uuden lain mukainen vanhuuseläke 62 vuotta alemmassa iässä. Eläkkeen muuntamisesta vastaamaan 62 vuotta alempaa ikää säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

32 §

Eläketurvakeskuksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada 4 §:n 4 momentissa ja 20—22 §:ssä tarkoitetun eläkkeen laskemista varten, vanhan lain 12 a §:n mukaisen

eläkkeeseen oikeuttavan tulevan ajan oikeuden määrittelyä sekä vanhan lain 16 e §:n mukaisen työeläkelisän laskemista varten välttämättömät tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen etuuksien myöntäjän tai maksajan on annettava tiedot Eläketurvakeskukselle sen määräämällä tavalla kulutakin kalenterivuodelta seuraavan vuoden toukokuun loppuun tai muuhun Eläketurvakeskuksen kanssa sovittuun ajankohtaan mennessä.

33 §

Uuden lain 8 §:n 2 momentissa säädettyä alennettua eläkeikää laskettaessa huomioon otettava aika määräytyy ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1991 vanhan lain 11 §:n mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 1990, sekä vuosilta 1991—2006 vanhan lain 14 §:n 6 momentin mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa uuden lain voimaan tullessa.

34 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun työntekijän eläkelain (395/2006) 120 §:n 1 momentti, 175 §:n 3 momentti, 179 §:n 1 momentin 1 ja 9 kohta sekä 3 momentti ja 181 § seuraavasti:

120 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n mukaan tai edellä mainittua eläket-

tä ja eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 1 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin

kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

175 §

Eläkelaitoksen vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun eläkkeeseen luetaan myös merimieseläkelain 153 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella saatava eläkkeenosa.

179 §

Eläkelaitoksen vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista

Eläkelaitokset, mukaan lukien merimieseläkekassa, vastaavat yhteisesti seuraavista kuluista siltä osin kuin niitä ei saada muualta kustannetuiksi:

1) muut kuin 174 ja 175 §:ssä tarkoitettut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, lukuun ottamatta merimieseläkelain 154 ja 156 §:n mukaisesti maksettavaa määrää;

9) merimieseläkelain 159 §:n 1 momentin 1—7 kohdassa tarkoitettut, mainittuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudet.

Eläkelaitosten osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista vanhuuseläkekuluista, lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluja, sekä kohdan 8 mukaisista kuluista määräytyy yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkekuluista, työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluista sekä 1 momentin 2—5 kohdan mukaisista kuluista määräytyy eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten

osuus 1 momentin 6 ja 7 kohdan mukaisista kuluista määräytyy siten kuin 4 momentin mukaisissa laskuperusteissa on tarkemmin määritelty. Eläkelaitoksen osuus 1 momentin 9 kohdan mukaisista vastaavista kuluista määräytyy kuten 1 momentin mukaiset yhteisesti kustannettavat kulut. Määrättäessä eläkelaitoksen osuutta sanotuista kustannuksista otetaan huomioon myös siirtymämaksu, joka on määritelty siirtymämaksusta muutettaessa valtion virastoja, laitoksia tai liikelaitoksia osakeyhtiöiksi annetussa laissa (1341/1992).

181 §

Vastuu eläkelaitoksen joutuessa konkurssiin

Jos eläkelaitoksen tai Merimieseläkekassan konkurssin vuoksi eläke, kuntoutusetuus, 98 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuva korotus taikka tämän lain voimaantulolain 32 §:n 5 momentissa tarkoitettu rekisteröity lisäetu jää kokonaan tai osittain turvaamatta, eläkelaitokset, mukaan lukien Merimieseläkekassa, vastaavat niistä yhteisesti eläkelaitoksessa tai Merimieseläkekassassa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Merimieseläkelain mukaisella eläkkeellä tarkoitetaan tällöin merimieseläkelain 153 §:n 2 momentissa säädettyä merimieseläkelain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain mukaista eläkettä vastaavaa osaa. Tarkemmat säännökset eläkelaitosten ja Merimieseläkekassan vastuusta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Eläkelaitokset, mukaan lukien Merimieseläkekassa, vastaavat tällöin yhteisesti myös työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain 14 §:n 3 momentissa tai vakuutuskassalain 79 §:n 3 momentissa tarkoitettua tasoitusmäärästä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaiseen vähimmäismäärään saakka.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2007.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2006
